

E 12466

Pövel
Kdt

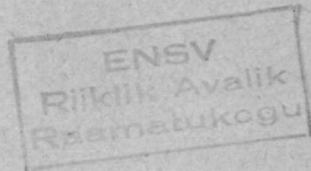
R. Kluu
K. Kluu

P

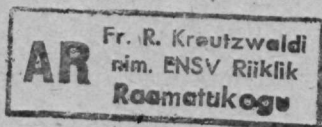
S U U R T Ü K I W Ä E T A K T I K A .

(Koostatud jalawäe kadettide kursuse kohaselt).

Koostanud:
O. TREUFELDT, kapten.

Ar 934
Treffeldt

71.952

S i s u k o r d.

Suurtükiwäe osa lahingus.....	Lhk.	1
Suurtükiwäe eriomadused.....	"	1
Tulistamise eesmärk.....	"	2
Suurtükiwäe ülesanded.....	"	2
Suurtükkide liigid ja ülesanded.....	"	4
Organisatsioon.....	"	6
Juhtimine lahingus.....	"	7
Alluvus lahingus.....	"	8
Positsioonid.....	"	9
Luure.....	"	12
Waatlus ja waatlusepunktid.....	"	17
Teadetekogumine.....	"	20
Side.....	"	24
Hargnemine.....	"	28
Tulemanööwer ja tulekontroll.....	"	29
Ümberpaigutamine lahingus.....	"	33
Rännak.....	"	34
Pealetung.....	"	36
Edu arendamine.....	"	52
Jälitamine.....	"	53
Kaitse.....	"	54
Taandumine.....	"	63
Saatesuurtükid.....	"	65
Wõitlus tankidega.....	"	69
Laskemoonaga warustamine.....	"	70
Tabel ja skeemid Nr.Nr.1-10.....	"	71-81

Suurtükiwäe osa lahingus.

Suurtükiwäe tähtsamaks ülesandeks lahingus on teiste wäeliikide, peamiselt jalawäe, toetamine oma tulega, s.o. mürskudega. Suurtükiwägi walmistab ette jalawäe kallaletungi, saadab ja katab teda pealetungil ja abistab teda wastase kallaletungide tagasilöömisel.

Wastawalt sellele tuleb mõista suurtükiwäe tegewust mitte kui iseseiswat, eraldatut, waid kui kokkukõlastatut teiste wäeliikide, eriti jalawäe, tegewusega.

Suurtükiwäe eriomadused.

Suurtükiwäe eriomaduste hulka kuuluvad:

Tule wõimsus, mis oleneb kaliibri suurusest ja laskekii-
rusest, s.o. metalli ja lõhkeaine hulgast, mida see süsteem
teatud aja jooksul märgile suudab toimetada.

Tule paenduwus, mis oleneb suurest laskekaugusest ja
kergest tule ülewiiimisest ühelt suunalt teisele. See wõimal-
dab mitmesuguste lähemate ja kaugemate märkide tulistamist
ühelt ja samalt tulepositsioonilt ja mitmete üksteisest eemal
asuwate patareide tule koondamist ühele märgile.

Wõime tegutseda warjatult wastase maapealse waatluse
eest ja awada täpis tuli wastasele ootamatult. Tule täpsus
sarnasel juhul oleneb täpsast topograafilisest, ballistili-
sest ja meteoroloogilisest ettewalmistusest ja, kui wõimalik,
waatlusest.

Loetletud omaduste tõttu moodustab suurtükiwägi wäekoon-
dise ülemale alalise wõimsa tulewaru, mida see igal hetkel
wõib suunida ootamatult neile märkidele, kuhu seda muutuw
lahingolukord nõuab.

Wastandina loetletud omadustele omab suurtükiwägi ka
negatiivseid külgi, mille hulka kuuluvad:

Suur tabatawus ja tegewuswõimetus rännakul ja koondus-
kohtadel.

Suur materjalosa ja laskemoona kaal, eriti rasketel süsteemidel, mis raskendab liikumist, positsioonile asumist ja laskemoona täiendamist, nõudes selleks tarvilisi transportabinõusid, teid ja aega.

Tulistamise eesmärk.

Suurtükiwäe tulistamise eesmärk on wastase hävitamine ehk neutraliseerimine.

Hävitamine seisab wastase elawjõu, relwade ja kaitseorganite lõplikus wõitluswõimetuks muutmises. Hävitamine peab algama järsku ja wiidama lõpuni. See on tagatud ainult siis, kui on kasutada küllaldaselt laskemoona ja aega ja kui on wõimalik tuld korrigeerida wõi kontrollida. Kaualdasel laskmisel kaob ootamatus. Hävitamisest on kasu ainult siis, kui wastase kaotused on suuremad, kui selleks tarwitatud materjali kulu.

Neutraliseerimine tähendab wastase tegewuse ajutist halwamist ja saawutatakse ootamatude, lühikeste ja tugewate tulekoondistega. Selleks kasutatakse tarbekorral erilaskemoona. Neutraliseerimist böimetatakse siis, kui tahetakse saawutada ootamatust ja kasutada on piiratud arw laskemoona ja aega.

Tuleülesannete määramisel suurtükiwäele peab igal juhtumisel selge olema:

Milline on tulistamise eesmärk, millal, milliseid märke, millise laskemoonaga peab tulistama ja kus asuwad meie esiosad.

Suurtükiwäe ülesanded.

Suurtükiwäe peamiseks ülesandeks lahingus on abistada teisi wäeliike, peamiselt jalawäge.

Suurtükiwäe tegewus ajas ja ruumis on piiratud, oleneb peamiselt suurtükkide arwust, kasutada olewast laskemoonahulgast ja laskmise ning waatlemise tingimustest.

Suurtükiwäe tuli tuleb suunda sinna, kus juht on otsustanud moodustada raskuspunkti lahingus, wõi kus jalawägi ja teised wäeliigid ei suuda üksinda täita neile antud ülesannet.

Saadud tuletoetuse peavad teised wäeliigid oskama ära kasutada.

Suurtükiwägi annab:

Ettewalmistustuld, toetustuld, wastulöögituld, tõkketuld, takistustuld ja peab wõitlust wastase suurtükiwäega ja lennuwäega.

Suurtükiwägi toimetab: pealetungil - ettewalmistustuld ja toetustuld; kaitsel - wastulöögituld ja tõkketuld; pealetungil ja kaitsel - takistustuld, toetustuld ja peab wõitlust wastase suurtükiwäega ja lennuwäega.

Ettewalmistustuld antakse wastase wastupanu halwamiseks wahetult enne jalawäe kallaletungi. Ettewalmistustuli suundakse nii esijärgus asuwate wastupanuorganite kui ka tagapool olewate tähtsate märkide (sidesõlmed, warud, warustuskohad jne.) pihta. Olenewalt wastupanu iseloomust, kasutada olewast ajast ja laskemoonahulgast ettewalmistustuli wõib taotleda kas häwitamist wõi neutraliseerimist. Mõjuwad tagajärjed on wõimalikud siis, kui wastase asetuse kohta on enam-wähem täpsad andmed.

Ettewalmistustuli on mõjuw, kui ta wiiakse läbi ootamatult wastasele, nii et sellel wõimalik ei ole juurde tuua uusi jõude meie kallaletungi halwamiseks.

Toetustuli pealetungil ja kaitsel on neutraliseeriw tuli, mida suurtükiwägi, teetsedes kõige lähemas seoses jalawäega, annab märkidele, mis kõige ohtlikumad jalawäele.

Toetustuli on kõige mõjuwam, kui ta juhtimine ja kokkõlastamine jalawäe tegewusega sünnib maapealse waatluse abil. Kui wastase asetuse on küllalt täpsalt teada, siis toetustule juhtimine kooskõlas jalawäe edasitungiga on wõimalik ka täpsalt ettenähtud tulekawa alusel, mis reguleeritud kella-aegade ja leppemärkide järele.

Wastulöögituli on ettewalmistatud tugew, lühiajaline tulekoondis, mis awatakse nende raioonide pihta, kus on ilmsiks tulnud wastase kallaletungi ettewalmistused.

Wastulöögitule eesmärgiks on wastase pealetungi korra segamini paiskamine enne kallaletungi algust.

Tõkketuli on ettewalmistatud lühiajaline tulelõök, mis jalawäe nõudmisel awatakse aegsasti määratud rindeosade ette.

Tõkketule ülesandeks on wastase kallaletungi murdmine, teostatult wastase elawjõu ja saatemasinade wastu.

Takistuseta eesmärgiks on segada ja takistada wastase wooride, rännakukolononide ja warude liiklemist. Takistusetaled suundakse peamiselt tähtsamate teedesõlmede ja kitsustikkude pihta, mille kaudu toimub wastase liiklemine.

Wõitlus wastase suurtükiwäega seisab tema tule lõplikus ehk ajutises mahasurumises. Seda saawutatakse tema patareide, waatluspunktide, laskemoona ladude ja panipaikade, komandopunktide, keskjaamade jne. tulistamisega. Isegi ajutine wastase suurtükitule mahasurumine hõlbustab tunduwalt meie osade tegewust.

Wõitlus wastase suurtükiwäega võib anda tagajärgi siis, kui on küllalt täpsaid andmeid ta asetuse ja tegewuse kohta ning kui võimalik on tuld juhtida, eriti waatlusega õhust.

Wõitlus wastase lennuwäega nõuab erilist õhukaitse-suurtükiwäge (zeniitsuurtükiwäge). Harilikke kergeid wälakahureid võib selleks kasutada ainult hädaabinõuna kui peletuswahendeid, kuid ei anna mingeid rahuldawaid tagajärgi.

Suurtükkide liigid ja ülesanded.

Iga ülesande täitmiseks peab walima suurtüki süsteemi, mis võimaldab ülesannet kõige paremini täita. Omaduste poolest jaguneb suurtükiwägi järgmistesse liikidesse: (waata tabel I).

Kergesuurtükiwägi koosneb kergetest kahuritest ja kergetest haubitsatest.

Kerge kahur omab suure kiirlaskuse, lameda lendjoone, nõrga häwituswõime ja suure liikuwuse.

Kerget kahurit võib kasutada elawate, lahtiste ja nõrgalt kaetud märkide tulistamiseks; wõitluseks lahingmasinate wastu; wõitluseks suurtükiwäega, eriti erilaskemoonaga; kergete kaitseehituste häwitamiseks; suitsukatete tekitamiseks ja maastiku gaasitamiseks.

Kerge haubits omab keskmise kiirlaskuse, järsu lendjoone, keskmise häwituswõime, suure liikuwuse, kuid kerget kahurist wäiksema laskeulatuse.

Kergelt haubitsat võib kasutada kõikide nende ülesannete täitmiseks, milleks tarvitatakse kergeid kahureid. Kuid suurema kalibri ja järsuma lendjoone tõttu tema tegewus on palju võimsam kahurwäe wastu, warjendite häwitamisel, metsas ja warjete taga asuwate märkide ja asulate tulistamisel.

Liikumiswiiside järele kergelt suurtükiwäge jaotatakse wälismaail jalasuurtükiwäeks ja ratsasuurtükiwäeks. Jalasuurtükiwäes meeskond on paigutatud liikumisel kas weowahendeile (ratsa, eelikuile jne), ehk liigub osaliselt jala. Ratsasuurtükiwäes kogu meeskond on paigutatud hobustele, mille tõttu ratsasuurtükiwägi omab suurema liikumiskiiruse koostööks ratsawäega.

Peale selle wälismaail kasutatakse mäesuurtükiwäge. Mäesuurtükid on weo mõttes ehituselt kergemad harilikudest kergetest suurtükkidest ja neid võib lahutada osadeks. Mäesuurtükke transporteeritakse harilikult osadena ja paigutatult wastawate sadulatega weoloomadele (hobustele ja hobueeslitele).

Raskesuurtükiwägi koosneb rasketest kahuritest, rasketest haubitsatest ja müüsitest. Wiimaseid on meil wördlemisi wähe, mille tõttu nende omadusi siin ei loetle.

Raske kahur omab keskmise kiirlaskuse, lameda lendjoone, keskmise häwituswõime, küllaldase laskeulatuse (kuni 11 klm) ja liikuwuse.

Rasket kahurit kasutatakse elawate märkide, teede, raudteejaamade, asulate, koonduskohtade ja kaugemate laskemoona panipaikade tulistamiseks, lahtiste rindetiivade kaitseks ja wõitluseks waatlusõhupallidega. Kaetud patareide wastu omab 107 mm kahur puuduliku häwituswõime, kuid annab häid tagajärgi koondatult asuwate katmata patareide tulistamisel.

Suurema laskeulatawuse tõttu, kui seda omawad teised kasutada olewad suurtükid, on 107 mm kahureid kasulik tarwitada kaugemate takistusetulede toimetamiseks.

Raske haubits omab keskmise kiirlaskuse ja häwituswõime, järsu lendjoone, keskmise laskeulatuse ja küllaldase liikuwuse.

Raske haubits on eriti soodne wastase kaitseehituste (kuni keskmise katttega warjendini) häwitamiseks. Samuti sobib ta suurtükiwäewastaseks wõitluseks.

Peale selle võib teda kasutada ka kõikide teiste eel-
poolloetletud suurtükkidele määratawate märkide tulistamiseks.

Üldreeglina tuleb kokkuhoiu mõttes kasutada alati väikse-
maid kaliibreid, kui need suudawad lahendada antawa ülesande.
Suurema moraalse mõju saawutamiseks on kohasemad rasked suur-
tükid.

Kaewikusuurtükiwäe moodustawad mitmesugused miini- ja
pommipildujad. Harilikult antakse need jalawäe osade käsutus-
se.

Nende omaduseks on järsk lendjoon, väike laskeulatus,
keskmisest suureni häwituswõime, väikene liikuwus ja lihtne
materjalosa.

Kaewikusuurtükiwägi wõtab osa traattõkete ja teiste lähemate
kaitseehituste purustamisest. Need ülesanded täidab ta wähe-
se laskemoona kuluga. Kuid laskemoona juurdewedu on
wäga raske, kuna seda tuleb toimetada waenlase lähedusse.

Suurtükiwäe organisatsioon. (Waata skeem nr.2).

Suurtükiwäe organisatsiooni algüksuseks on suurtükk.
Suurtükkidest moodustatakse rühmad, rühmadest patareid, pa-
tareidest grupid.

Diwiisi suurtükiwäeks nimetatakse suurtükiwäge, mis ei
ole antud brigaadide wõi teiste diwiisile alluwate üksuste
käsutusse, waid on jäänud diwiisi suurtükiwäe ülema wahetus-
se korraldusse.

Brigaadi suurtükiwäe moodustawad need suurtükiwäe osad,
mis on antud brigaadiülema käsutusse. Brigaadi suurtükiwäe
tegewust juhib brigaadi suurtükiwäe ülem.

Brigaadi suurtükiwägi koosneb harilikult kergesuurtüki-
wäe gruppidest, arwuliselt wõrdselt brigaadi koosseisu kuulu-
watele jalawäe rügementidele ja ühest raskesuurtükiwäe gru-
pist.

Kergesuurtükiwäe grupp koosneb staabist, 2-st kergest
kahuripatareist ja 1-st kergest haubitsapatareist.

Raskesuurtükiwäe grupp koosneb staabist, 1-st raskest
kahuripatareist ja 2-st raskest haubitsapatareist.

Grupi staabi moodustawad juhatuseseosa, majanduseosa ja

sanitarosa. Juhatus osasse kuulub peale muude grupi spetsialistide komando, mis jaguneb luurerühmaks ja siderühmaks. Luurerühm koosneb mõõtjatest, vaatlejatest ja luurajatest. Siderühm-telefoniosast, raadioosast ja sideohwitserist jala-
wäe juurde. Majanduse osasse kuulub peale muu laskemoonawoor.

Patarei koosneb 2-st rühmast, telefonistide komandost ja luurajatekomandost. Kergepatarei rühmas on 2 ja raskepatarei rühmas 1 suurtükk, sellega kokku kergepatareis 4 ja raskepatareis 2 suurtükki.

Suurtükiwäe grupp on orgaaniline üksus alalise koosseisuga, keda käsutab alaline grupp ülem.

Suurtükiwäe juhtimine lahingus.

Suurtükiwäe üldjuhiks lahingus on selle wäekoondise ülem, kelle käsutusse kuuluvad teatud suurtükiwäe osad.

Wäekoondise ülem, kui üldjuht, kes wastutab operatsioonikäigu eest, annab suurtükiwäele, analoogiliselt teiste wäeliikidega, üldkorraldusi, mis määravad:

- ülesanded;
- wahekorra teiste wäeliikidega;
- materjalosa ja laskemoona jaotuse wäekoondise üksustele;
- tule alguse, kestwuse ja pinge.

Lahingmaterjal, s.o. materjalosa arw, kaliber ja laskemoon, jaotatakse wäekoondise ülema kawatsustest, wastase arwatawast tegewusest ja maastiku iseloomust olenewalt. Jaotamise juures peab arwestama sellega, et suurtükiwägi ei saaks liiga killustatud ega kaotaks killustamise tagajärjel tulemanöövri wõimalust.

Wäekoondise ülema lähemaks abiks ja nõuandjaks on wäekoondise suurtükiwäe ülem (diwiisi suurtükiwäe, brigaadi suurtükiwäe, rühmituse, ehk grupi ülem).

Wäekoondise suurtükiwäe ülem esitab wäekoondise ülemale ettepaneku suurtükiwäe osade paigutamiseks ja tegewuseks, lahendamise tarwidusel (kärmissel) need küsimused ise.

Juhib suurtükiwäe lahingut wastawalt wäekoondise ülemalt saadud ülesannetele. Need ülesanded seisawad harilikult: pealetungil - ettewalmistustulede ja toetustulede, kaitsel -

wastulõkide ja tõkgetulede korraldamises.

Saadud ülesannete täitmiseks kasutab väekoondise suurtükiwäe ülem neid suurtükiwäe osasid, mis tema käsutuses on ja saab tarbekorral abi kõrgema väekoondise ülemalt ehk toetust naaberwäekoondise ülemalt.

Wäekoondise suurtükiwäe ülem korraldab:

- suurtükiwäe osade jaotamist rühmitustesse;
- side organiseerimist rühmituste ja jalawäe osade wahel;
- ülesannete jaotamist rühmituste wahel, neile sektorite määramist, märkide, waatluspunktide ja positsioonide jaotamiset;
- suurtükiwäelist luure- ja waatlusteenistust, teadete kogumist ja sideteenistust;
- laskemoonaga warustamist.

Suurtükiwäe rühmitus. Mõnesuguste eriliste lahingülesannete täitmiseks, näiteks suurtükiwäe wastu wõitlemiseks, ehk jalawäe otseseks toetuseks jne., wõib moodusta erilisi suurtükiwäe osade koondisi. Need koondised wõiwad olla moodustatud kas orgaanilises liituwuses olewatest suurtükiwäe osadest, näiteks - grupp, ehk mitmetest suurtükiwäe osadest, näiteks - grupp ja 2 patareid mingisugusest teisest grupist jne. Sarnased koondised on ajutised taktikalised moodustised ja nimetatakse rühmitusteks. Rühmituste juhtimiseks määratakse ajutine ülem, harilikult rühmituse koosseisust wanem üksuse ülem, keda nimetatakse rühmituse ülemaks. Rühmituse ülem juhib rühmitust sellele antud ülesande piirides.

Suurtükiwäe alluwus lahingus.

Lahinguliste ülesannete täitmiseks väekoondise suurtükiwägi jaguneb harilikult järgmiselt:

- otsetoetuse-suurtükiwägi; - käsutuse-suurtükiwägi;
- üldtegewuse-suurtükiwägi.

Otsetoetuse-suurtükiwäe tuli on antud wäeosade ülemate käsutusse. Suurtükiwäe üksused, mis selleks on määratud, on kohustatud wiibimata looma side wastawate juhtidega ning täitma esimeses järjekorras nende juhtide poolt antud ülesandeid. Kuid otsetoetuseks määratud suurtükiwäe üksused jää-

wad ühtlasi wäekoondise suurtükiwäe ülema käsutusse, kes kokkukõlastab nende tegewust antud üldise ülesande piirides, korraldab pealetungil edasilikumist jne. ja wõib neid kasutada, tarwiduse korral, ka enda äranägemisel.

Suurtükiwäge määratakse otsetoetuseks harilikult siis, kui wäekoondise tegewuse iseloom nõuab suurtükiwäe juhtimise tsentraliseerimist.

Käsutuse-suurtükiwägi määratakse wäeosade täielisse käsutusse. Wäeosad wõib määrata käsutuse-suurtükiwäe osaliselt wõi terwikus temale alluwate osade otsetoetuseks wõi nende käsutusse.

Käsutusse määratakse suurtükiwägi siis, kui wäeosadel tuleb täita ülesandeid, mis nõuawad suurt iseseiswust ja tegewuswabadust, nagu teotsemine laiadel rinnetel, kinnisel maastikul, selgusetu olukorras - lähenemisel, jälitamisel, taandumislahinguis jne.

Üldtegewuse-suurtükiwägi saab oma ülesanded wäekoondise ülemalt. Harilikult ta ülesandeks on:

- otsetoetuse- ja käsutuse-suurtükiwäe tule kõwendamine lahingu raskusepunktis;
- wõitlus wastase suurtükiwäega;
- takistusetuled wastase tagalas.

Loetletud ülesannete edukaks täitmiseks üldtegewuse-suurtükiwägi peab looma side ka otsetoetuse- ja käsutuse-suurtükiwäe gruppidega, et olla alaliselt informeeritud olukorrast rindel.

- Eriliste ülesannete täitmiseks lahingus vähemate üksuste - kompanite käsutusse antakse saatesuurtükke.

Suurtükiwäe positsioonid.

Suurtükiwäe paigutuse süsteem koosneb üksikute suurtükiwäe osade suhtelisest asetusest maastikul, mille aluseks on patareide positsioonid.

Tegewuse järele patarei positsioonid jagunewad:

- ootepositsioonideks ja
- lahingupositsioonideks.

Ootepositsioonid on warjatud kohad lahinguwäljal, kus patarei ootab rakendatult, rännakkorras, et ülesande saamisel asuda kiiresti tegewusse.

Lahingupositsioonid kujutawad patarei osade paigunemist tegewuse ajal lahingus.

Lahingupositsioon (waata skeem 3) koosneb:

- patarei tulepositsioonist;
- waatluspunktidest;
- eelikute asukohast ja
- lahinguwoorist.

Kõik loetletud patarei osad asuwad paigutatult sarnases korras ja seoses, mis wõimaldab antud lahinguülesande täitmise.

Patarei tulepositsioon.

Tulepositsioonid jagunewad taktikaliselt:

- alalised positsioonid, kust patarei lahendab alaliselt oma tuleülesanded;
- ajutised positsioonid, kuhu patarei asub ajutiselt, sageli lühikeseks ajaks, et täita mõne mööduwa iseloomuga ülesande;
- tagawarapositsioonid on warem wäljawalitud kohad, kuhu patarei asub ülesannete täitmiseks, kui see alaliselt positsioonilt wõimatuks muutub;
- näilikud positsioonid on kohad, millele moondamiswõtete abil on antud tegewusesolewa, ehk uuesti asustatud tulepositsiooni ilme, et saawutada wastase tule killustamist;
- abipositsioonid on positsioonid, mis warem kohalolewate suurtükiwäe osade poolt on sisestatud juurdetulewatele patareidele, nende patareide tegewusseastumise kiirendamiseks.

Tehniliselt eraldatakse tulepositsioone:

- profiili järele ja
- plaani järele.

Profiili järele tulepositsioonid jagunewad:

- warjatuiks ja
- lahtisteks.

Warjatud positsioonid on tulepositsioonid, mis on kae-

tud wastase maapealse waatluse eest.

Nad wõimaldavad patareile segamatut ja produktiivsemat tegewust, kergendavad positsioonile asumist ja positsioonilt lahkumist, vähendavad kaotusi ja wõimaldavad patarei ootamatut tegewusse astumist.

Teisest küljest on need positsioonid harilikult eraldatud waatluspunktidest ja raskendavad sellega sidet tulejuhi ja tulepositsiooni wahel. Suurtükkide ees olewate warjawate esemete kõrgus suurendab tabamata alasid.

Lahtised positsioonid on tulepositsioonid, kust patarei lahendab oma ülesanded harilikult otsese sihtimisega märgile.

Need positsioonid wõimaldavad patareile kiire lahingusseastumise tulejuhi isiklikul juhtimisel ja nende juures puuduwad tabamata alad.

Kuid lahtiste positsioonide juures puuduwad kõik need hääd küljed, mis on omased warjatud positsioonidele. Peale selle raskeneb märkide juhatamine ja suureneb sihtimise ebatäpsus, tekib wõimalus kergesti häwitatud saada ja raskeneb, ehk muutub wõimatuks laskemoona juurdetoomine.

Plaani järele jagunewad tulepositsioonid:

- lahtise laskewäljaga positsioonideks, kust patareil on wõimalus tulistada igas soowitud suunas;
- piiratud laskewäljaga positsioonideks, kust patarei saab tulistada ainult teatud nurga piirides ja
- spetsiaal laskewäljaga positsioonideks, kust patarei saab tulistada ainult ühes kindlas suunas.

Patarei tulepositsioonil on suurtükid paigutatud harilikult laskesuunale perpendikulaarsel sirgjoonel ja wõrdsetel kaugustel naabersuurtükkide wahel.

Mitmete patareide positsioonid moodustawad üldpildina suurtükiwäe positsioonide süsteemid.

Positsioonide süsteemid wõiwad olla:

- joonekujulised;
- asetusega sügawusse ja
- asetusega astmeliselt.

Eelikutel asukohad.

Eelikutel asukohtade walimisel peetakse silmas:

- et nad oleksid paigutatud warjatult wastase maapealse ja õhustwaatluse eest ja ei satuks wastase suurtükiwäe tule alla, mis on suunatud patareil tulepositsioonile; selleks paigutakse nad warjatud kohtadesse patareil küljele, tahapoole patareist;

- et nad jõuaks tarwiduse korral kiirelt tulepositsioonile; sellepärast ei tohi neid asetada tulepositsioonist kaugemale kui 300-1000 m.

Lahinguwoori asukohad.

Lahinguwoor peab olema asetatud samuti warjatult, kui eelikudki. Laskemoona juurdeweo ja täiendamise mõttes peab ta asuma umbes poolel kaugusel patareil tulepositsiooni ja laskemoonapunkti wahel. Sellepärast wõib lahinguwoor olla kuni 3 klm kaugusel patareil tulepositsioonist.

L u u r e .

=====

Suurtükiwäe luure teostub seoses jalawäe luurega ja on suundud eestkätt suurtükiwäe enda tarwete rahuldamisele. Ta peab wõimaldama suurtükiwäele takistamatu liikumise ja ülesannete täitmise.

Suurtükiwäe luure jaguneb rännaku- ja lahinguluureks. Rännakuluure peab wõimaldama warjatud ja takistamatu liikumise.

Kui liikumine sünnib tundmatul maastikul suurematele kaugustele ja wõimalik on kasutada mitut liikusmisteed ja kui wõimalik ei ole hankida andmeid teede seisukorra kohta teistel wiisidel, siis organiseerib rännakule minewa suurtükiwäe osa juht teede luure. See luure saadetakse ühe kuni kahe päewa teekonna wõrra ette, arwestusega, et luureandmed

jõuaksid kohale enne järgneva rännakukäsu koostamist. Sarnane rännakuluure nimetatakse aegseks rännakuluureks.

Aegse rännakuluure ülesanne seisab teede liikumiskõlblikkuse, maastiku warjuwuse, soodsate peatuse- ja puhkekohtade kindlakstegemiseks, teede tähistamises ja kordaseadmise korraldamises. Luure koosneb piilkondadest. Piilkonna ülemaks on ohwitser. Piilkonda kuuluvad üks esitaja kolonnis olewast kergest ja üks raskest suurtükiwäest.

Rännaku teostamisel saadab suurtükiwägi rännaku algusel wälja wahetu rännakuluure.

Wahetu rännakuluure ülesanne on leida wõimalusi liikumist takistawate tõkete kõrwaldamiseks teelt, ehk neist möödumiseks.

Takistus teelt kõrwaldab luure kas omal jõul, teiste wäeliikide, ehk kohalikkude wõimude kaasabil.

Kui wõimalik ei ole takistus kõrwaldada ja neist mööuda, siis peab luure sellest hoiatama kolonni õigeaegselt, enne selle kohalejõudmist takistuseni.

See luure koosneb piilkondadest, mille koosseis on 1-2 luurajat, kui kolonnis on üks patareid, ja 1 luuraja igast patareist, kui kolonnis on patareisid rohkem kui üks.

Kui suurtükiwägi liigub wäekoondise kolonnis, siis liigub eelkaitsewäe-suurtükiwäe luure rännakupatrullide taga ja peajõudude-suurtükiwäe luure eelsalga taga.

Kui on oodata kokkupuutumist wastasega, siis moodustab suurtükiwägi lahinguluure.

Lahinguluure ülesanne on koguda neid andmeid wastasest, maastikust ja oma wägedest, mis tarwilikud on suurtükiwäe õigeaegseks lahingusse astumiseks ja järgneva tegewuse edustamiseks.

Algatuse enda käes hoidmine oleneb suurel määral suurtükiwäe lahingusse astumise ajast. Sellepärast peab lahinguluure töötama kiirelt.

Teisest küljest oleneb lahingu edu luure täpsusest ja täielikkusest ja nõuab selleks aega, mida luurele peab andma. Et suurtükiwäe luure suudaks piiratud ajaga oma laialdast tööd edukalt täita, selleks määratakse temale ainult suurtükiwäelisi eriülesandeid. Samal põhjusel ei tohi suurtükiwäe luure astuda kokkupõrgetesse wastasega ja peab olema kaetud teiste wäeliikide luureosadega.

Suurtükiwäe lahinguluure jaguneb esialgseks ja lõpuli-
kuks.

Esialgne lahinguluure täidab üldjoontes kõik luure töö, mis tuleb täita enne lahingülesande saamist. Sellest luurest ei võta veel osa suurtükiwäe juhid.

Esialgne lahinguluure seisab:

- wastase asetuse õigeaegses kindlakstegemises;
- waatluse loomises wastase katkematuks waatlemiseks;
- maastiku tundmaõppimises, s.o. paremate waatluspunktide otsimises awastatud wastase suhtes, waatluspunktide nähtwäljade määramises jne;
- koha (joone) määramises, milleni järgnewa suurtükiwäe osad saawad liikuda wastasest awastamatult;
- waatluses oma wägede tegewuse ja paigunemise järele;
- raioonide määramises, milliseid saab ja milliseid ei saa kasutada suurtükiwäe paigunemiseks (positsioonile asetamiseks).

Esialgset lahinguluuret toimetawad grupi spetsialistide komando luurajatest ja waatlejatest koostatud piilkonnad luureohwitseri juhtimisel. Kui spetsialistide komando meeskonnast selleks ei jätku, siis kasutatakse täiendusena patareide luurajaid.

Piilkondade suurus oleneb määratawast ülesandest. Umbkaudselt saadab üksik patarei wälja 4-5 mehelise piilkonna ja grupp 1-3 sarnast piilkonda.

Esialgse lahinguluure tegewus algab pealetungil eelwäe esiosade jõudmisel raiooni, kus wõib kohata wastast ja kaitset luureosade jõudmisel raiooni, kus on kawatsetud organiseerida kaitset.

Luure tegewuseriba laius wõrdub umbkaudu selle wäekoon-
dise tegewuseriba laiusele, mille koosseisus suurtükiwägi teotseb.

Eelwäe - suurtükiwäe luurepiilkonnad liiguwad warjatult wastase eest jalawäe eel - ehk külgsalga juures. Peajõudude luurepiilkonnad liiguwad kas eel- ehk külgsalga juures, ehk, kui eelwägi wajab peajõudude suurtükiwäe kiiret toetust - eel- ehk külgsalga juures.

Peajõudude-suurtükiwäe esialgne lahinguluure algab tege-

wust peajõudude kawatsetawas hargnemisraioonis ja suundub peasjalikult raiooni, kus kawatsetakse anda pealõhk.

Peajõudude luure teotseb iseseiswalt, kuid kasutab ära ka eelwäe-suurtükiwäe luure kogutud andmed.

Lõpulik suurtükiwäe lahinguluure on esialgse lahinguluure järg, kuid toimetatakse juba kindlate ülesannete piirides. Lõpulikust luurest wõtawad osa suurtükiwäe juhid alates patareiülemast kõrgemale.

Lõpuliku luure eesmärgiks on:

- esialgse luure töö jätkamine saadud ülesande piirides (teadete kogumine wastasest, maastikust ja enda wägedest);
- suurtükiwäe lahingusse astumise tööde täitmine, nagu waatluse organiseerimine, positsioonide walimine, side organiseerimine jne.

Lõpuliku luure töö lasub peamiselt suurtükiwäe osade ülemate õlul (patareiülemate, grupiülemate jne). Peale ülemate wõtawad sellest luurest osa üksikud ohwitserid ja mitmesugused spetsialistid (side-, waatluse- ja luure alal).

Kõrgemate ülemate (wäekoondise suurtükiwäe ülema, grupi ülema) töö seisab peamiselt alluwatele osadele tegewusraioonide (asukohtade, tulepositsioonide, waatluspunktide) umbkaudses määramises ja ülesannete andmises.

Lõpuliku töö teewad patareide ülemad.

Iga patarei ülem, saades ülesande ja üldised ehk erillised juhendid patarei tulepositsiooni ja waatluspunkti raiooni kohta, isikliku luure põhjal määrab:

- waatluspunkti koha;
- tulepositsiooni koha, suurtükkide asetuse ja
- suuna tulepositsioonil; tulepositsiooni walikul arwstab ta sellega, et positsioon wõimaldaks ülesannet täita (wäikseima sihiku määramine), et laskewäli oleks wõimalikult suur, et positsiooni asend ei soodustaks gaaside püsimist, et positsioon oleks warjatud wastase maapealsele waatlusele ja wõimaldaks moondamist õhuwaatluse eest, et sidepidamine ei tekitaks raskusi, et kerge oleks warustust kohale tuua ja et wõimalik oleks meeskonda ära paigutada;
- kuidas ettewalmistada laskmist;
- kuidas organiseerida positsioon (side loomine, lask-

mist takistawate esemete kõrwaldamine, kaewurtööde läbiwiimine) ja positsiooni kaitse wastase lennukite ja lähedamaa kalalautungi wastu;

- positsioonile asumise wiisi ja allüüri;

- teed positsioonile asumiseks ja wajaduse korral nende parandamise ehk ehitamise;

- moondamise plaani.

Patareiülema luure koosneb (näide):

- laskeallohwitserist;

- mõõduallohwitserist;

- eelikuteülemast;

- allohwitserist sideks grupiülemaga;

- allohwitserist sideks jalawäega ja

- wajalikust sidemeeskonnast (telefonistidest).

Laskeohwitseri kohuseks on kanda patareiülemale wajalikke laskeabinõusid, neid tarwilikus kohas ülesse seada, ülesse kirjutada ja edasi anda patareiülema käsklused ja korraldused ja abistada patareiülemat laskeettewalmistusel ja laskmisel.

Mõõduallohwitseri ülesanne on abistada patareiülemat tulepositsiooni walikul. Selle juures tähistab tema patareiülema poolt määratud suurtükkide ja kuulipildujate asukohad ja laskesuunad, wõtab wastu patareiülemalt esialgsed laskeandmed (suuna ja tõstet käsitawad) ja korraldused tulepositsiooni organiseerimiseks ja annab need edasi patareiohwitserile (ohwitser, kes juhüib patarei tegewust tulepositsioonil, harilikult patareiülema abi) selle jõudmisel tulepositsioonile. Peale selle teeb mõõduallohwitser kindlaks, kus asuwad lähemad topograafilised punktid, milliseid wõib kasutada suurtükkide asukoha täpsaks topograafiliseks määramiseks, juhatab need kätte patareiohwitserile ja abistab wiimast topograafilistel töödel.

Eelikute ülema ülesanne on otsida tulepositsiooni läheduses (300-1000 m) warjatud ja moondatud asukoht eelikutele ja selle leidmisest ette kanda patareiülemale. Peale selle sõidab patareiülema käsul wastu patareile, annab edasi patareiohwitserile patareiülema käsu positsioonile asumise wiisi ja allüüri kohta ja juhüib patareiohwitseri tulepositsioonile.

Patarei jõudmisel positsioonile juhib eelikud nendele walitud kohale ja saadab ühe kastiülema sideks patarei tulepositsioonile. Wastutab eelikute paigutamise ja üldise korra eest eelikute asukohal.

Side-allohwitseride ülesanded on toodud sidet käsitava osa juures.

Kui patareiülem leiab olewat wajaliku jätta tulepositsiooni waliku patareiohwitseri hooleks, siis jääwad möödu-allohwitser ja eelikute ülem patareiohwitseri juurde ja patareiohwitser täidab tulepositsiooni-luure suhtes kõik patareiülema tööd.

Lõpulik lahinguluure algab kohe peale selle, kui suurtükiwägi on saanud ülesande. Peale ülesande määrab wäekoondise ülem riba, mille piirides suurtükiwäel tuleb teotseda ja millal peab suurtükiwägi lahinguwalmis olema.

Lahingusse astumisel lõpeb suurtükiwäe luure esimene osa ja algab teine, mille ülesandeks on järgnewa lahingtegewuse edu soodustamine ja paremdamine, peamiselt waatluse ja teadetekogumise abil.

Suurtükiwäe waatlus ja waatluspunktid.

Waatlus on suurtükiwäe tulistamise aluseks. Edukalt suudab suurtükiwägi tulistada ainult siis, kui ta näeb:

- wastast, keda tarwis tulistada;
- maastikku, millel asub wastane (maastiku omaduste ja orienteerumise mõttes);
- oma wägede asetust awastatud wastase suhtes (märgi tähtsuse hindamiseks ja oma wägede tabamise ärahoidmiseks).

Töö karakteri järele suurtükiwäe waatlus jaguneb taktikaliseks ja tehniliseks.

Taktikalise waatluse ülesandeks on taktikaliste teadete kogumine. Taktikaline waatlus algab suurtükiwäe astumisega lahingusse ja ei tohi katkeda. Seda waatlust toimetatakse suurtükiwäe taktikalise juhi (diwiisi suurtükiwäeülema, brigadi suurtükiwäeülema, rühmituseülema, ehk grupiülema) ülesande piirides juhi informeerimiseks, märkide leidmiseks ja nende iseloomu uurimiseks.

Tehnilise waatluse ülesandeks on tule tehniline juhtimine (korrekteerimine). Tehnilist waatlust toimetatakse laskmise ajal, tule tehnilistele juhtidele, s.o. patareiuülematele, erakordselt rühma- ja suurtükiülematele, antud tuleülesannete piirides.

Waatlusabinõude järele waatlus jaguneb maapealseks ja õhustwaatluseks.

Maapealset waatlust toimetatakse maapealsetest waatluspunktidest.

Maapealsed waatluspunktid võimaldavad täpsete mõõtmisvahendite kasutamist.

Maapealset waatlust toimetatakse alaliselt, päewal ja öösel. Päewal waatluspunktid koguvad teateid ja waatlewad mürskude lõhkemisi (tulejuhtimine). Öösel määravad nad sälikimise abil wastase patareide asukohte (tulekuma järele) ja oma patareide mürskude lõhenguid.

Maapealsete waatluspunktide waatluswäli on sageli piiratud ja waatluspunktide walik nõuab tihti palju aega. Paremad waatluspunktid wõiwad kergesti sattuda wastase tule alla.

Õhustwaatlust toimetatakse lennukeilt ja õhupallidelt.

Waatlus lennukeilt võimaldab waatlemist ka paremini moondatud maastiku woltides. Fotoüleswõtted lennukeilt võimaldavad kindlaks teha isegi sarnaseid märke, mis paljale silmale nägematuks jääwad.

Kuid lennukitel on täita õhus palju ülesandeid, nende lennukestvus on lühike ja wastane püüab neid häwitada wõi minema ajada. Koostöö lennukitega nõuab head sidet lennukite ja suurtükiwäe wahel, eriti öösel. Sellepärast kasutab suurtükiwägi waatlust lennukeilt peamiselt neil juhtumistel, kui maapealne waatlus on puudulik wõi wõimatu ja kui tarwilik on paremdada tuletajärgi (tulekontroll), ehk awastada uusi märke.

Waatlus õhupallilt wõrdub waatlusele kõrgetest maapealsetest waatluspunktidest, kuid ei võimalda sarnaste täpsete mõõduriistade kasutamist, nagu maapealsed waatluspunktid, kuna õhupall tuule käes õõtsub. Üldiselt on waatlusel õhupallilt makswad maapealse waatluse reeglid.

Õhupallide liikumine on seotud suurte raskustega. Õhu-

pallid asuvad umbes 6-7 klm kaugusel wastasest (väljaspool wastase kergete suurtükkide tuld). Nende tõusu kõrgus on keskmiselt 1,5 klm. Waatlus õhupallidelt on sügav, kuid vähem täpne kui waatlus lennukeilt ja maapealsetest waatluspunktidest.

Waatluspunktid.

Maapealsed waatluspunktid jagunewad pea- ja abiwaatluspunktideks.

Peawaatluspunkt on waatluspunkt, kust tulejuht (patareiuülem, grupiülem jne.) toimetab tulejuhtimist, wastase ja lahingwälja waatlust ja oma wägede tegewuse jälgimist.

Abiwaatluspunkt on waatluspunkt, mis abistab ja asetab waatlust peawaatluspunktist. Abiwaatluspunktist toimetatakse waatlust sarnastesse kohtadesse maastikul, mis peawaatluspunktist nähtawad ei ole, sälgitakse koos peawaatluspunktiga märke ja oma mürskude lõhenguid. Abiwaatluspunktis asub kas waatleja ohwitser, ehk allohwitser.

Asukohast olenewalt nimetatakse abiwaatluspunkte eelwaatluspunktideks, külgwaatluspunktideks ehk lähedasteks waatluspunktideks.

Eelwaatluspunkt on abiwaatluspunkt, mis on asetatud ette, harilikult jalawäe esiosade juurde. Ta seob suurtükiwäe jalawäe esiosadega, wõimaldab wastase täpset kohalist luuramist, tule täpsemat jälgimist ja juhtimist lähematele kohalistele märkidele.

Eelwaatleja wiibimine jalawäe esiosade juures tagab suurtükiwäele jalawäe usalduse, julgustab esiosi ja wõimaldab jalawäe tarwiduste õigeaegse rahuldamise.

Külgwaatluspunkt walitakse nende märkide tulistamiseks, mida peawaatluspunktist ja eelwaatluspunktist näha ei ole ja märkide sälkimiseks.

Lähedane waatluspunkt on tulepositsiooni lähedal asuw abiwaatluspunkt, mis walitakse siis, kui peawaatluspunkt on liiga kaugel tulepositsioonist. See waatluspunkt peab wõimaldama tulistada tulepositsiooni ümbrust ja tagasi lüüa kallaletunge tulepositsioonile.

Pea- ja abiwaatluspunktide läheduses walitakse õigeaeg-

selt rida punkte, millest võimalik on toimetada waatlust siis, kui see muutub võimaluks tegelikust waatluspunktist. Sarnaseid waatluspunkte nimetatakse tagawara-waatluspunktideks. Tagawara-waatluspunktid walitakse sarnaselt, et oleks kerge side-line ümber korraldada.

Wastase tähelepanu kõrwalejuhtimiseks ja tule killustamiseks ehitatakse moondamiswõtete abil walewaatluspunktid. Walewaatluspunktid ei tohi väliselt terawalt erineda õigetest waatluspunktidest.

Iga waatluspunkt peab:

- omama, wastawalt tarwidusele, võimalikult laia ringwaate;
- olema warjatud wastase waatluse ja kaitstud wastase tule eest;
- võimaldama waatluseabinõude kasutamist;
- võimaldama hõlbust ja kindlat sidepidamist;
- omama warjatud juurdepääsu.

Waatluspunktis tegutsew meeskond koosneb peale ohwitseride waatlejatest, luurajatest, telefonistidest (side mees-test) ja käskjalgadest (hobusehoidjatest).

Meeskonna arw peab võimaldama töötamist vähemalt kahes wahetuses. Eriti tähtis on see nõue waatlejate suhtes, kelle silmad optiliste waatluseabinõude kasutamisel kiirelt wäsiwad.

Waatluspunktis asub harilikult ainult üks wahetus meeskonnast. See raskendab wastasele awastada waatluspunkti (wähem liikumist) ja vähendab kaotusi waatluspunkti sattumisel wastase tule alla. Teine wahetus asub waatluspunkti läheduses warjatud ja kaitstud kohas.

Teadetekogumine.

Suurtükiwäe teadetekogumise eesmärgiks on igasuguste suurtükiwäele tarwilikkude andmete kogumine, nende uurimine ja tõlgitsemine kergesti kasutatawasse kujusse.

Teadetekogumist toimetatakse harilikult suuremate suurtükiwäe osade (brigaadi-, ehk diwiisi suurtükiwäe-) juhatusel poolt. Teadetekogumist toimetawad üks ehk kaks ohwitseri lähimas kontaktis wäekoondise luure-osakonnaga.

Teateid saab:

- suurtükiwäe mõõteüksustelt, waatluspunktidelt ja kilukogujate komandodelt;
- väekoondise staabi kaudu jalawäe üksustelt, wangidelt, kuulamispunktidelt ja dokumentidest;
- lennuwäe kaudu fotoüleswõtetelt, otsewaatlusega lennukeilt ja õhupallidelt.

Kõikidest allikatest saadud andmed wõrreldakse. Kui mitmelt eraldi töötawalt organilt saadud andmed wäljendawad ühte ja sama nähet ja on omawahel kooskõlas, siis wõib seda nähet lugeda tõenäoliseks.

Suurtükiwäelist teadetekogumist toimetatakse peamiselt wastase patareide ja teiste tähtsamate märkide asukohtade leidmiseks.

Suurtükiwäe mõõteüksused on mõõtemeeskonnad ja kõlamõõtemeeskonnad.

Mõõtemeeskonnad töötawad sälkimisega mõõteinstrumentide abil mitmest (harilikult neljast) waatluspunktist wastase patareide tuleleekidele, suitsule, laskmisel kerkiwale tolmu- le jne.

Waatluspunktid asuwad üksteisest eemal. Selle tõttu wõib iga waatluspunkt sälkida erimärke. Weendumiseks, et kõik ehk mõned, waatluspunktid on sälkinud ühte ja sama nähet, ühendatakse kõik waatluspunktid erilise signalisatsiooniseadeldise abil ühise keskpunktiga, kus toimetatakse sälkimisel saadud andmete lahendamist. Sarnaseid keskpunkte nimetatakse lahenduspunktideks.

Lahenduspunktis asub planšett, millele on kantud iga waatluspunkti asukoht, algsuund ja nurgajaotised wasakule ja paremale algsuunast. Algsuund on suund mõnele kindlale esemele, ehk ilmakaarele, kuhu on alaliselt suunitud waatlusinstrument.

Waatluspunktid mõõdawad nähtud waatluse (leegi) nurgasuuruse algsuunast ja annawad andmed edasi lahenduspunkti. Lahenduspunktis kantakse waatlused nurkjaotiste järele joontena planšetile. Joonte ristlus kujutab waadeldud nähet, mille asukoha wõib lugeda planšetilt koordinaatides. Koordinaatide täpsus on 40-60 m.

Mõõtemeeskonna töö organiseerimiseks kulub aega 8-12 tundi.

Kõlamõõtemeeskonna tegewus tugineb kõlalainete püüdmisele eriliste 8-10 klm laiusele rindele paigutatud mikrofonide abil.

Mikrofonid on ühendatud ühise aparaadiga, millel liigub määratawal kiirusel tahmane lint. Iga mikrofoni jaoks on aparaadil mehaaniline märkija, mis elektrilisel teel joonestab lindile mikrofonilt saadud wõnked. Mikrofon on niwõrt tuim, et ta wõnkuma hakkab ainult tugewamate kõlalainete mõjul, näiteks suurtüki paugust ehk mürsu lõhkemisest tekkinute puhul.

Kuna üksikud mikrofonid asuvad üksteise ja kõlaallika (suurtüki jne) suhtes mitmesugustel kaugustel, siis jõuavad kõlalained, mis kõlaallika poolt tekitatud, iga mikrofonini ise ajal ja aparaat registreerib mikrofonide wõnked wastawalt lindile. Kuna meil teada on mikrofonide suhtelised kaugused üksteisest ja lindilt saame aja, millal kõla iga mikrofonini jõudis, siis wõime konstrueerida wastawad kõwerad (hüperbolid ehk nende assimtoodid) ja leida nende ristlemistel kõlaallika (suurtüki jne.) asukoha.

Kõlamõõteaparaatidega wõib saawutada suure täpsuse (15-20 m). Atmosfäärilised olud, eriti tuul, mõjutavad tugewasti kõlamõõte tegewust. Tuulega 4 m/s ei ole saadud andmed enam kasutamiskõlbulikud. Ka ei anna kõlamõõte wäärilisi andmeid siis, kui töötab üheaegselt suurem arv patareisid.

Kõlamõõte meeskonna rakendamine tööle nõuab aega 12-36 tundi.

Mõõteüksusi wõib kasutada peale märkide kindlakstegemise ka oma patareide mürskude lõhengute asukoha määramiseks - tule kontrollimiseks.

Suurtükiwäe waatluspunktidelt (harilikudelt) saab waatluste süstemaatilise analüüsiga palju andmeid wastase waatluspunktide, komandopunktide, keskjaamade jne. kohta. Waatluspunktide andmed peawad olema täiesti tõetruud. Wastasel korral wõiwad teadetekogujad eksiteele sattuda.

Killukogujate töö seisab wastase suurtükkide kalibrite, süsteemide, nende poolt tulistatawate märkide ja tulistamise aja selgitamises. Saadud andmed antakse kohe edasi suurtükiwäe teadetekogujatele.

Killukogujad astuvad tegewusse kohe peale iga tulistamise lõpetamist. Igal kilomeetril töötab kaks meest.

Kildude järele võib kaliibreid määrata:

- katsiste abil, kui killud on küllalt suured;
- wintlõigete jälgede wahede suuruse järele;
- juhtwõõ laiuse järele;
- juhtwõõde arwu järele;
- wintlõigete jälgede arwu järele;
- süütajate süsteemi järele;
- mürskude wärwi järele;
- osaliselt mürskude metalli järele.

Killukogujate töö peab kestma pidewalt. Arwestada tuleb ainult neid kilde, mis tekkinud korjamise-päewa laskmistel.

Jalawäe üksustelt saadud andmed sarnanewad suurtükiwäe waatluspunktidelt saadud andmetele. Need andmed saadakse harilikult waatlejailt, kes teadetekogumiseks erilist ettewalmistust ei ole saanud ja wõiwad olla ekslikud, mille tõttu nõuawad waljemat kriitikat ja kontrolli.

Wangidelt, eriti suurtükiwäelastelt, saadud andmed wõiwad olla täpsad. Kuid ka need nõuawad hoõlikat kontrolli. Kahtlaste andmetega ei tohi arwestada. Wangide seletused on tähtsad ainult siis, kui ülekuulamine toimub kiirelt ja saadud andmed kiirelt kasutatakse. Wastasel korral wõib oodata, et wastane oma paigutust muudab.

Dokumendid, nagu käsud, direktiiwid ja teatised on täpsaimad andmete allikad, kuid nad wõiwad olla wananenud, wõi antud eksitamise eesmärgiga.

Dokumente leidub harilikult wähe ja sellepärast peab neid otsima erilise hoõlega.

Kuulamisepunktide abil wõib nõrga kõnedistsipliiniga wastaselt saada sageli wäga wäärtuslikke andmeid. Kõnelusi wõib wastane toimetada ka meie eksitamiseks. Sellepärast tarwitawad kuulamispostidelt saadud andmed kontrollimist.

Fotoüleswõtted plaanis ja perspektiwiis annawad täpsaid andmeid. Suurtükiwäeliste andmete saamiseks on kasulikud suure mõõtkawaga üleswõtted (1/5000).

Waatus lennukelt annab paremaid tagajärgi patareide awastamise mõttes õhtul, widewikus, mil tuleleegid on sel-

gelt nähtawad ja weel wõimalik on asukohta määrata.

Õhupallid oma sügawa waatlusega annawad teadetekogumisel wäärtuslikku materjali.

Kontrollitud ja wõrreldud andmetest koostatakse wastaw nimestik. Nimestiku põhjal kantakse märgid tarwilikkude märkustega kaartidele ja saadetakse asjasthuwitatuile laiali, ehk tehakse parandusi warem antud teadetele.

S i d e .

Suurtükiwäe jõud seisab tabawas, hästi organiseeritud ja õigeaegselt kasutatud tules. Sarnane tuli nõuab head tule juhtimist. Hea tule juhtimine on mõeldaw ainult kindla side olemasolul tule juhtijate ja tule täitja, s.o., patarei wahel.

Suurtükiwäelist sidet wõib jagada:

- wadjaduse järele;
- abinõude järele.

Wadjaduse järele jaguneb suurtükiwäe side:

- sisemiseks ja
- wälimiseks.

Sisemine side täidab suurtükiwäe eriwadjadusi. Siiä kuulwad: side suurtükiwäe juhi ja alluwate, naaberosade, waatluspunktide ja tulepositsioonide, tulepositsiooni ja eelikute ning lahinguwoori wahel.

Wäliline side on määratud suurtükiwäe juhtimiseks wastawalt wäekoondise ülema kawatsustele, teadete wahetamiseks wäekoondise ülema ja suurtükiwäe wahel, wäekoondise ülema informeerimiseks suurtükiwäe tegewusest ja hea koostöö saawutamiseks teiste wäelikidega, eriti selle osaga, mida suurtükiwägi toetab.

Side saawutatakse:

- waimliselt;
- tehniliste wahenditega;
- elawsidega.

Waimline side wäljendub:

- kõikide ühtekuuluwustundes, wastastikus aruseamises ja usalduses;
- ühtlastes waadetes ja tõekspidamistes lahingutegewuse põhiküsimuste kohta;

- juhtide, osade ja väeliikide harjumuses töötada koos, mõista ja tunda vastastikku üksteise vajadusi ning abistada üksteist.

Waimline side kujuneb juba rahuajal ühise õppe, kauaaegse ühise teenistuse ja koostöö tagajärjel.

Waimlise side juurde kuulub veel üldine käsk, mis juhib kõiki käsutäitjaid, nende hulgas suurtükiwäe juhte, õigetele otsustele, sõbralikule koostööle ja koostöölisele erialgatu- sele.

Tehnilised sidewahendid on:

- telefon;
- telegraf;
- raadio;
- maatelegraaf ja fullerfon;
- helkparaat;
- optiline telegraaf;
- heliograaf;
- raketid;
- lipud;
- linad;
- kõlalised sidewahendid.

Tehniliste sidewahendite omadused on toodud "Side-eeskirja" II osas.

Tehnilistest wahenditest omab enda omaduste tõttu senini peamise tähtsuse telefon. Telefon võimaldab kiire kahekülge sideme, mida vajab suurtükiwägi tuleülesannete ja tulekäsk- luste andmisel. Telefonile sarnane oma omaduste poolest on raadio. Kuid praegune raadioareng ei ole veel küllaldane sel- leks, et kõrvaldada telefoni kui peamist sidewahendit suurtü- kiwäest.

Kõiki teisi tehnilisi sidewahendeid kasutab suurtükiwägi telefoniside dubleerimiseks ja seal, kus võimalik ei ole tele- foni kasutada.

Elawside saawutatakse:

- juhtide tiheda läbikäimisega;
- sideohwitseride ja -allohwitseride abil;
- wirgatsitega.

Waimlise side tugewndamine on wõimalik suurtükiwäe juhtide ja teiste wäeliikide juhtide tihedal läbikäimisel. Analoo-giline läbikäimine kindlustab sideme ka alluwuse wahekorras olewate ja naabruses töötawate suurtükiwäe juhtide wahel.

Üksteise õieti mõistmiseks ja käskude kiireks edasiandmiseks on tarwilik suurtükiwäe juhi komandopunkti asetuse toetatawaja jalawäe osa ülema komandopunkti läheduses. Kuid taktikaline olukord ja relwliikide iseäraldused seda alati ei wõimalda.

Kui komandopunktid asuwad üksteisest eemal, siis saadab koostöötawa suurtükiwäe osa ülem toetatawaja jalawäe osa juhi juurde sideohwitseri ehk sideallohwitseri. Harilikult saadab suurtükiwäe grupp jalawäe rügementi sideohwitseri ja patarei pataljoni sideallohwitseri ühes wastawa meeskonnaga ja sidewahenditega.

Sideohwitseri ja -allohwitseri ülesandeks on: informeerida alaliselt oma ülemat:

- jalawäe wajadustest suurtükiwäe tule alal;
- jalawäe kawatsetud manööwrist;
- oma jalawäe eelosade ja wastase asetusest;
- jalawäe leppemärkidest ja signaalidest;
- jalawäe juhtide K.P. asukohtadest;

informeerida alaliselt jalawäe juhti, kelle juurde ta on saadetud:

- jalawäe toetamiswõimalustest suurtükiwäe poolt;
- patareide asukohtadest ja nende tulistamiswõimalustest;
- suurtükiwäe tulekawast;
- patareide ümberpaigutuste kawast;
- laskemoona tagawaradest.

Wirgatsitest wõib suurtükiwäes kasutada peamiselt mehhaanilistel wahenditel liikuwaid - ja ratsawirgatseid. Need on kiirema liiklemiswõimega ja suudawad rahuldada selles mõttes suurtükiwäe wajadusi. Teisi wirgatseid kasutatakse erijuhtumistel.

Sideks tarwitab suurtükiwägi: sisemiseks sideks:

- telefoni;
- raadiot;

- optilise side vahendeid: helkaparaate, lippe, linu, rakette;

- wirgatseid;

sideks jalawäega:

- kõiki eelpool loetletuid vahendeid;

- sideohwitsere ja -allohwitsere;

sideks lennuväega:

- raadiot;

- wiskteateid;

- rakette;

- tunnuslinu ja signaliseerimislinu;

sideks õhupalliga:

- telefoni;

- raadiot.

Sideme toetatawa wäeliigiga loob suurtükiwägi.

Suurtükiwäe side luuakse samuti nagu teistes wäeliikides wasakult paremale, kuid wastandina teistele wäeliikidele alt ülespoole, s.o. patarei loob sideme grupiga jne.

Suurtükiwäe osade sidewajadused on toodud "Side eeskirja" II osa §§ 123-128.

Diwiisi suurtükiwäe ülemal ja brigaadi suurtükiwäe ülemal oma sidewahendeid ei ole. Nende sidewajadused rahuldab wäekoondise ülema käsutuses olew sideüksus.

Grupis ja patareis on omad sidemeeskonnad ja tehnilised sidewahendid.

Grupi side loob spetsialistide-komando siderühm ja patarei side - patarei sidekomando.

Sidemeeskonnad koosnewad töökondadest.

Grupp loob järgmise sidewõrgu: waata skeem nr.4.

Grupi sideülemaks on siderühma ülem, kes organiseerib grupi sidewõrgu ja juhib patareide side töö kokkukõllasse grupi sidewõrguga wastawalt grupiülemalt saadud käskudele ja direktiividele.

Patarei loob järgmise sidewõrgu: waata skeem nr.5.

Patarei sidewõrgu loomist juhib patareiülem. Tehniliseks sidejuhiks on patareis sidekomando wanem. Tarbekorral määrab patareiülem ühe ohwitseridest side korraldajaks.

Patarei astumisel tegewusse patarei sidekomandot wõib jagada kolme ešelon:

- I ešelonil kuuluvad töökonnad Nr.Nr.2 ja 3, mis liiguvad koos patareilema luurega;

- II ešelonil kuuluvad ülejäänud töökonnad; II ešelon liigub koos patareiga;

- III ešelon koosneb jala liikuvatest sidemeestest ja võib tarbekorral jääda maha patarei lahinguosast.

Hargnemine.

Hargnemise all tuleb mõista suurtükiwäe paigutamist maastikule. Hargnemine on mõjutatud taktikalisest olukorrast, tulede ettewalmistamise võimalustest, side wajaadustest ja maastikust.

Taktikaline olukord. Suurtükiwäe esialgne jaotus oleneb üldise tegewuse eesmärgist ja suurtükiwäe osast selle eesmärgi saawutamisel.

Lahing, nii pealetungi - kui ka kaitselahing, koosneb tugewatest järkjärgulistest löökidest. Suurtükiwägi peab alati suutma oma tulega mõjuwalt tegutseda kas antud momendi pealetungi objektile, või kaitsel teatud maaalale. Peale selle peab ta osa wõtma neist lahingufaasidest, mis järgnewad wahetult teatawale operatsioonile (edu arendamine või taandumine).

Neist tingimustest on mõjutatud ka suurtükiwäe järgustus maastikul. Järgustusega suureneb märksa suurtükiwäe mõjuwtule piirkond, kahanewad tuleta alad, wäheneb ootamatuse mõju meile, kergewad warustamine ja ümberpaigutused.

Järgustamine oleneb taktikalisest olukorrast.

Pealetungil, et saawutada võimalikult sügawamat tegewust materjalosa ümberpaigutamisetä, asetatakse suurem osa suurtükiwäest võimalikult ette.

Kaitsel omab suurtükiwäe paigutus harilikult suurema sügawuse kui pealetungil. Üks osa suurtükiwäest asetatakse nii, et ta suudaks tulistada julgestuspositsiooni ette ja wõidelda wastase suurtükiwäega, teine osa peab suutma tulistada peawastupanupositsiooni sügawusse. Suurem osa suurtükiwäest peab võimaldama tulistamist peawastupanupositsiooni eesrwa ette.

Tuleettewalmistus ja side. Asukohtade walikul mõnedele süsteemidele mõjuvad kaasa tuleettewalmistamisel nõuetaw täp- sus, sidewõimalused jalawäega ehk sideloomise iseäraldused patarei ja waatluspunkti wahel.

Sellistena osutuwad otsetoetuse-suurtükiwäe osad, tanki- dewastased suurtükiwäe osad ja ootamatult ilmuwate märkide tulistamiseks eraldatud suurtükiwäe osad.

Maastik. Suurtükiwäe paigutusele mõjuwad maastiku omadu- sed ja kuju, warjude olemasolu, pinna iseloom ja ühendusedeed.

On mõttetü asetada raskelt liiküwa materjalosaga suurtü- kiwäe üksusi raskelt läbistatawale maastikule (soisele jne.).

Üldiselt piirduwad wanemad juhüd suurtükiwäe osadele ai- nult paigutusraioonide määramisega, kuna peensused lahendawad wastawad suurtükiwäe juhüd.

Kokkuwõetult, suurtükiwägi hargneb nii, et tema:
wastawalt taktikalistele nõuetele:

- saaks täita antud ülesande (nõuetawad tuled);
- saaks tegutseda tulega wõimalikult sügawale wastase paigutusse;
- saaks kergesti sidet pidada teiste wäelikidega ja seda alal hoida;
- saaks wõimalikult kasutada maastiku paremusi;
- oleks kergesti juhüta (osade lähedane paigutus);

wastawalt tehnilistele nõuetele:

- tuli annak maksimaalseid tagajärgi, s.o. et lennujoo- ne langnurk wastaks antud märgile;
- positsioon wõimaldaks moondamist;
- wõimalik oleks juurde wedada laskemoona.

Wastawalt tehnilistaktikalistele nõuetele peab suurtüki- wägi paigunema järgustatult sügawusse ja rindele. Järgustus rindele wõimaldab suurtükiwäele anda põik- ja tiibtuld.

Hargnemiseks tarwitab suurtükiwägi aega, mida temale peab wõimaldama.

Tulemanööwer ja tulekontroll.

Teostada tulemanööwrit tähendab mitmete suurtükiwäe ük- suste koostegewusel tulistada nõuetawail hetkeil juhatusest näidatud märke.

Paremate tagajärgede saavutamiseks osutub sageli paremaks abinõuks tungida märgile kallale ootamatute, kiirete ja võimsate tulelöökidega. Sarnased tulelöögid võimalduvad mitmete suurtükiwäe osade (gruppide, patareide) tule koondamisega ühte punkti ja nimetatakse tulekoondisteks.

Tulemanööwer wiiakse läbi suurtükiwäe juhatuse wastawa organiseerimisega, suurtükiwäe wastawa paigutamisega ja tegewuspiirkondade (sektorite) määramisega suurtükiwäe üksustele.

Juhtimise organiseerimine peab wastama ülesandele.

Juhtimise koondamisega kõrgema suurtükiwäe juhi kätte, s.o. juhtimise tsentraliseerimisega, saavutatakse suurtükiwäe tegewuses paremused ootamatuse ja võimsuse suhtes. Kuid juhtimise tsentraliseerimine ei wabasta alluwaid juhatuseastmeid algatuse awaldamisest; nad peawad tegutsema iseseiswalt, käsku ootamata, alati, kui olukord seda nõuab, ehk kui katkeb side kõrgema juhiga.

Juhtimise detsentraliseerimine mitmesuguste juhatuseastmete wahel võimaldab küll teadete kiiremat kasutamist, kuid mõjub halwawalt suurtükiwäe sisemisele koostööle. Juhtimise detsentraliseerimisel peab kõrgemale juhatuseastmele jääma alati õigus kokku kõlastada üldist tegewust, lahendada ette-tulewaid wajadusi ning organiseerida suurtükiwäe tegewust lahingule järgnewatel faasidel.

Juhtimise organiseerimine oleneb suurel määral tulede ettewalmistuse täpsusest, side korrasolekust ja töötamise kiirusest. Kui võimalik on toimetada täpsat topograafilist ettewalmistust ja kui side on kindel, siis on võimalik kiirelt informeerida kõrgemat juhti olukorra suhtes, saada temalt kiirelt käsked ja neid täpsalt täita. Sarnasel juhtumisel on kasulik suurtükiwäe juhtimise tsentraliseerimine.

Kui aga topograafiline ettewalmistus ja sidewõimalused on nõrgad, siis tuleb anda suurem tegewusewabadus alluwatele juhatuseastmetele, sest need suudawad siis otstarbekamalt ja kiiremalt tegutseda kiirelt mööduwates lahingutingimustes.

Juhtimise mõttes diwiisi suurtükiwägi moodustab üldtege- wuse suurtükiwäe ja on diwiisi suurtükiwäe ülema käsutuses.

Brigaadi suurtükiwägi moodustab otsetoetuse suurtükiwäe

ja üldtegewuse suurtükiwäe ja annab tarbekorral üksuseid ja-lawäe käsutusse.

Tegewusepiirkond. Iga suurtükiwäe üksus, astudes lahingusse, saab kindla ülesande. Ülesande andmisel peab ülem täpsalt määrama täitmise tingimused ja näitama, missuguses piirkonnas (ribas, lõigus) peab sündima ülesande täitmine.

Tegewuspiirkonnad määratakse suurtükiwäe osadele kas sektoritena ehk ribadena.

Sektor kujutab enesest kahe sirgega piiratud nurka maastikul, mille tipus asub tegutsew suurtükiwäe üksus.

Sektorid jagunewad normaalsektoriteks ja kõrwalsektoriteks.

Normaalsektoris tegutsewa üksuse ülem:

- uurib maastikku ja märke;
- toimetab teadetekogumist;
- walmistab ette laskeandmed;
- teostab pidewat waatlust;
- toimib iseseiswalt tulistamise wajadusel, arwestades

momendi olukorraga.

Normaalsektori külgiirid ühtuwad üldreeglina toetatawa jalawäe üksuse tegewuspiirkonna külgiiridega. See on tarwilik side kõwendamiseks mõlema wäeliigi wahel.

Peale sektori külgiiride määratakse kindlaks weel lähem joon, mida suurtükiwäe üksus peab tulistada suutma. Tulistamise sügawus oleneb tulepositsiooni asukohast ja kasutatawa materjalosa laskekaugusest.

Normaalsektorite määramine kergendab ja garanteerib suurtükiwäe osade tegewust side rikete pühul, mil juht ei saa anda tuleülesandeid.

Suurtükiwäe üksuste tegewus ei piirdu ainult normaalsektoriga. Kõik maastik normaalsektori kõrwal, millel antud suurtükiwäe üksus wõib tegutseda kas terwikus wõi osaliselt, moodustab selle üksuse kõrwalsektori.

Kõrwalsektori suhtes kõrgem juht piirdub ainult üldiste näpunäidetega. Iga üksuse ülem, asudes positsioonile, määrab ise selle sektori piirid ja teatab kõrgemale juhile, missugused wõimalused temal on tegutsemiseks selles sektoris.

Tulede ettewalmistamine ja waatluse teostamine kõrwal-

sektori suhtes kuuluvad teise järgu tööde hulka.

Eeltoodust on näha, et iga märk asub vähemalt ühe suurtükiwäe üksuse normaalsektoris ning mitme üksuse kõrwalsektoris.

Põhimõtteliselt ei tulista ükski suurtükiwäe üksus märke teise üksuse normaalsektoris äärmise wajakaduseta ja ka siis ainult teise üksuse palwel (loal) ehk juhatuse käsul.

Tulemanööwrit soodustab materjalosa kerge käsitatawus ja laske- ning waatluswahendite täielikkus.

Tulemanööwer annab häid tulemusi siis, kui tulepositsioonide ja märkide asukohad on täpsalt kindlaks tehtud, kui suurtükkide algiirused, püssirohu käreus ja mürskude kaal on täpsalt teada ja kui meteoroloogilised andmed on arwestatud.

Tulemanööwri organiseerimine nõuab juhilt alati aega. Aega kulub käskude edasiandmiseks ja tule ettewalmistamiseks. Wastawat aega ei tohi kunagi andmata jätta.

Wajaliku aega wõib lühendada õigeaegselt antud eelkorraldustega, mis sisaldawad andmeid märkidest, tulekiirusest ja laskemoona kulust.

Kui eelkorraldused on antud ja nende põhjal laskeettewalmistus toimetatud, siis on tuleawamiseks tarwis määrata ainult tulistatawa märgi nummer ja tule alguse aeg.

Tulekontrolli toimetab iga suurtükiwäe juht temale alluwate üksuste suhtes.

Tulekontroll seisab suurtükiwäe üksuste lõhengute kese asukoha kindlakstegemises tulistatawa märgi ehk mingisuguse kindla eseme suhtes maastikul.

Tulekontrolli teostab juht mõõteüksuste, õhustwaatluse ja maapealse kokkukõlastatud waatluse abil.

Tulekontroll wõimaldab suurtükiwäe üksustele parandada oma tuld ja vähendada tulistatawat pinda märgi umbruses. Sellepärast peab alati kasutama kõiki wõimalusi tulekontrolli teostamiseks.

Tule kontrollimiseks ja parendamiseks annawad häid wõimalusi, peale eeltoodud wiiside, lennukitelt toimetatud fotoüleswõtted.

Suurtükiwäe ümberpaigutamine lahingus.

Suurtükiwäe ümberpaigutamise lahingu kestel tingivad järgmised asjaolud:

- suurtükiwäe üksusele antud esialgne ülesanne on muutunud ja positsioon ei võimalda uue ülesande täitmist;

- ülesanne on jäänud endiseks, kuid selle täitmisel on kerkinud raskused, nagu märkide lähenemine ehk kaugenemine, mille tõttu ei ole võimalik anda mõjuvat tuld, ehk üldse ei saa tulistada, ehk side toetatawate üksustega on muutunud ebakindlaks;

- wastane on kindlaks teinud üksuse asukoha ja võib ta häwitada ehk neutraliseerida; sattudes süstemaatilise gaasitule alla peab üksus reeglina lahkuma kohe positsioonilt;

olukord nõuab ümberpaigutamist kas tuleülesannete täitmiseks ehk suurtükiwäe asetuse moondamiseks.

Ümberpaigutamisel wajab suurtükiwägi aega:

- lahkumiseks positsioonilt;

- rännakuks;

- asumiseks uuele positsioonile ja tulede organiseerimiseks sealt.

Kõik need toimingud nõuawad aega, mille wältus oleneb materjalosa liikuwusest, maastiku omadustest, atmosfäärilistest mõjunditest, wastase tegewusest jne.

Materjalosa ümberpaigutamisele kaasneb weel laskemoona ümberpaigutamine, sidewõrgu ümberkorraldamine ehk uuesti loomine ja waatluse uuesti korraldamine. Ka need toimingud nõuawad aega.

Kuna suurtükiwägi liikumisel ei saa täita tuleülesandeid, siis on tarwilik ümberpaigutamisi võimalikult vähendada, toimetada wiisil, mis ei kutsuks esile tunduwat tule nõrgenemist, või ajal, mil tule nõrgenemine ei tekita raskusi.

Selleks, et tarwis ei oleks korraga kõiki üksusi ümberpaigutada, tuleb suurtükiwägi paigutada maastikule järgustalt.

Tunduwate tulenõrgenemiste wältimiseks tuleb ümberpaigutamisi toimetada hüpeta üksuste kaupa, määrates üksustele küllaldase hüppe suuruse. Hüpete suurus oleneb mitmetest as-

jaoludest ja ei tohi olla liiga väikene. Lühikesed hüpped väsitavad asjatult üksuste jõudu ja ei anna sageli mingeid paremusi. Normaalseks hüppesuuruseks võiks lugeda umbes 1/3 materjalosa laskekaugusest.

R ä n n a k .

Rännak liigineb matkrännakuks ja lahingurännakuks.

Matkrännak korraldatakse siis, kui ei ole ette näha kohtamist maapealse vastasega.

Suurtükiwäe liikumisekiirus on tunduvalt suurem, kui jalawäel. Liikudes koos jalawäega ei saa suurtükiwägi kasutada oma normaalset liikumisekiirust. Puhkusele asumisel tarvitab suurtükiwägi pikemat aega hobuste paigutamiseks ja nende eest hoolitsemiseks, samuti materjalosa hooldamiseks. Sellepärast, aja otstarbekohasema kasutamise ja jõu alalhoidmise mõttes, suurtükiwägi liigub matkrännakul erikolonnis. Ka kerge- ja raskesuurtükiwägi liiguvad teineteisest eraldi, sest ka nende liikumisekiirus ei ole ühtlane.

Matkrännakul organiseerib kolonniülem rännakuluure ja saadab aegsasti ette taretajad.

Lahingurännak korraldatakse siis, kui on ette näha kohtamine maapealse vastasega. Lahingurännaku korraldamisel peetakse silmas eestkätt lahinguwalmisoleku nõudeid. Kuna suurtükiwäe moondamine vastase õhujõudude eest rännakul on väga raske, siis on suurtükiwäelises mõttes otstarbekohasem rännakuid korraldada öösi.

Kogumist rännakuks on otstarbekohane toimetada väiksemate rännakugruppide kaupa, kes läbistavad oma algega määratud kellaajal kolonni teel ettenähtud lähtepunkti.

Rännakjärjestus lahingurännakul kooskõlastatakse taktikalise olukorra nõuetega, et tagada kiire hargnemine lahingukorda. Suurtükiwägi asetatakse jala- või ratsaosade wahale. Tiiva haaramise või vastase õhujõudude kallaletungi võimalusel, samuti kinnisel maastikul, on soovitav suurtükiwäe kolonnide wahale paigutada jalawäe osasid.

Mehaaniliste weovahenditega liikuwatel patareidel on nende suurema normaalse liikumisekiiruse tõttu raske liikuda

pikemat aega väikese kiirusega, kuna see mootoreid rikub. Sellepärast võib neid paigutada jalaväe ja hobustega liikuva suurtükiwäe kolonnidesse ainult lühikeseks ajaks. Harilikult liiguvad nad kas eriteid mööda ehk kolonni järel hüpetena. Viimasel juhul peavad nad kolonniga sidet wirgatsite abil mehaanilistel liikumiswahenditel, mis võimaldab patareisid tarbekorral kiiresti ette tuua.

Raskesuurtükiwägi liigub harilikult kergesuurtükiwäe taga, kuid soowitawalt mitte liiga kaugel kolonni sabas. Kui on oodata raskesuurtükiwäe rutulist tegewusse astumist, siis paigutatakse ta kas peajõudude kergesuurtükiwäe osade wahele, ehk ette. Erilistel juhtumistel wõiwad üksikud rasked patareid paigutatud saada isegi eelwäkke ehk järelwäkke.

Lahinguwoorid liiguvad koos oma üksustega.

Majandusewoorid koondatakse erikolonnidesse. Pealetungil liiguvad nad lahingukolonnide taga ja taandumisel - ees sarnasel kaugusel, mis võimaldab neile julgeoleku ja korraliku osade warustamise.

Wäekoondise suurtükiwäe ülem asub rännakul wäekoondise ülema juures, gruppide ja patareide ülemad oma gruppide ja patareide juures.

Liikuwus mitmesugustel suurtükiwäe liikidel on erisugune.

Kergesuurtükiwägi võib liikuda, kui maapind soodne on, ka wäljaspool teid traawi suurematele kaugustele. Tema võib järgneda jalaväele ka raskelt läbistatawal maastikul.

Ratsasuurtükiwägi suudab liikuda suurematele kaugustele ka galoppi, kuna kerge suurtükiwägi seda ainult lühikestel kaugustel suudab.

Hobuste seisukord võib galopi täiesti ära keelata. Üldreeglina on traaw ja galopp lubatawad ainult siis, kui seda nõuab taktikaline olukord.

Raskesuurtükiwägi liigub wäljaspool teid ainult sammu. Tarbekorral, soodsal maapinnal, suudab liikuda ka traawi.

Mehaaniliste weowahenditega liikuwad patareid suudawad kõwadel teedel ja kindlal pinnal liikuda wõrdlemisi suure kiirusega. Autodel liikuwad patareid wõiwad liikuda peamiselt teid mööda, kuna traktoritega liikuwad, eriti lülitraktoriga, ka wäljaspool teid.

Rahuldawa teedeseisukorra ja ilmastiku juures on rännaku keskmine kiirus tunnis:

- kergel suurtükiwäel päewal 6-7 km, öösi 4-5 km;
- raskel suurtükiwäel päewal 4-5 km, öösi 3-4 km;
- traktoritega weetawal suurtükiwäel 6-7 km;
- autodega weetawal suurtükiwäel päewal 12-15 km, öösi 9-10 km.

Liikumisel kogu kolonn peab asuma ühel pool teed. Teine pool teest peab waba, olema möödaminejatele.

Patareid liiguvad teistest osadest 15 m ja grupid 30 m distantsidel. Liikumine peab sündima ühtlase kiirusega ja määratud distantsidel.

Omawoliline lahkumine rännakkolonnist on lubamatu. Iga grupi lõpul sõidab ohwitser ja iga patarei lõpul weltweebel, kes saadab mahajääwad haiged arsti korraldusse ja rännakuwõimelised tagasi kolonni. Haigete wastuwõtmiseks kolonni saabas liigub sanitarwanker tarwilise personaliga ja abinõudega.

Juhuslikul ristlemisel läseb suurtükiwägi mööda ratsa- ja jalawäe. Suurtükiwäe osade ristlemisel möödalaskmise järjekorra otsustab kohalolew kõrgem ülem.

Üle nõrgemate sildade ja sõjasildade liiguvad suurtükid ühekaupa, tarbekorral suurendatud distantsidel, jalastatud sõitjatega.

Suurtükiwäe kolonnides wäiksed peatused määratakse harilikult iga kahe tunni järele. Peale kolonni moodustamise määratakse peatus riietuse, jalatsite, rakmete, rakendamise ja saduldamise kontrollimiseks.

Kui rännakkolonnist eralduwad üksikud patareid, ehk grupid, siis peab sellest hoitama järelliikuwa osa ülemat, et ta teaks hoida õiget teed.

Kui rännak teostub öösi ja on oodata kohtamist wastasega, siis suurtükiwägi liigub jalawäekolonni järel, julgestatult jalawäest määratud erimeeskonnaga.

Pealetung.

Pealetung jaguneb:

- lähenemiseks wastasele ja kontakti loomiseks tema peajõududega;

- kallaletungiks wastasele ja sellele järgnewaks jälitamiseks.

Lähenedmine algab siis, kui wastase eelosade tegewus ja ta suurtükituli ei wõimalda enam edasiliikumist rännakkolonnides.

Wäekoondise suurtükiwäe ülem, saades wäekoondise ülemalt andmed esijärgu wäeosadele antud järkjärguliste märkide kohta ja suurtükiwäe tegewuse peajooned, määrab suurtükiwäe rühmitused (grupid), mis toetawad esijärgu wäeosi.

Sellest silmapilgust wõiwad rühmitused alata luuret nende wõimalikkude ülesannete piirides (esialgne lahinguluure).

Esijärgu wäeosade toetamiseks määratud rühmitused (grupid) lähewad harilikult nende käsutusse.

Ülejäänud suurtükiwägi moodustab otsetoetuse ja üldtegewuse suurtükiwäe.

Esijärgu rühmituse ülem, saades ülesande, walmistub kaardi ja õhuüleswõtete (kui need olemas) uurimisega tegewusse astumiseks. Selle juures arwestab ta kõigi andmetega, mis soodustawad rühmituse edukat tegewust. Tutwustab alluwaid olukorraga ja rühmituse ülesandega.

Wõimaluse korral on ta kohustatud pidama ühendust oma ülemaga, õhuwaatluse asutisega, jalawäe naaberosadega ja suurtükiwäe naaberrühmitustega. Selleks kasutab ta peamiselt tema käsutuses olewat raadiojaama.

Eriliselt hoolitseb ta side korrashoiu eest alluwatega ja side korraldamise eest jalawäe osaga, kellega rühmitus tegutseb. Side eest jalawäega on tema wastutaw.

Esijärgu rühmituste ülesanne on toetada esijärgu pataljoni edasitungi. Lähenedmisel wõiwad meie osad igal silmapilgul sattuda kokku wastase nõrgemate ehk tugewamate osadega. Et wältida ajakaotust, mis wõib tekkida meie edasiliikumises wastase osade wastupanu likwideerimiseks meie jalawäe osade poolt ja hoiduda suurematest kaotustest jalawäe osades, on tarwilik, et osa esijärgu suurtükiwäest oleks alati walmis jalawäe toetamiseks.

Alalise tuletoetuse andmiseks on tarwis osa esijärgu rühmitusest hoida positsioonil laskewalmis ja korraldada tema dasiliikumist järgu kaupa (hüpetena).

Kui liikumine toimub hüpätena, siis asetab rühmituse ülem omaid üksused positsioonidele vastavalt väekoondise ülemalt saadud korraldustele järgu kaupa, arvestades momendi olukorraga.

Olukorraga tutvunemiseks rühmituse ülem toimetab luuret kas iseseisvalt ehk alluvate kaasabil. Luuretegewusest esitab rühmituse ülem aruanded kõrgemale ülemale; samuti esitab ta saadud teated ja andmed rühmituse tegewuswõimalustest.

Harilikult teostub liikumine järgu kaupa järgmiselt:

Rühmituse ülem määrab esijärgu pataljoni otsetoetuseks ühe rühmituse patareidest. See patarei liigub esijärgu pataljoni taga. Patarei ülem ühes oma luurega ja sidemeeskonnaga asub pataljoni ülema juures.

Ette saadab patarei ülem esialgse lahinguluure piilkonna, kes liigub jalawäe luurpatrulli taga. Selle piilkonna ülesanne on:

- leida liikumisetee läheduses võimalikke waatluspunkte võimalikult sügawa waatlusega liikumisesuunas olewale maastikule;

- leida waatluspunktide läheduses võimalikke oote- ja tulepositsioone;

- määrata kindlaks jooned, milleni võib patarei liikuda wastasest awastamatult jalawäe võimaliku kokkupõrke puhul wastasega;

- määrata, kuhu asusid meie jalawäeosad kokkupõrkel wastasega;

- saata loetletud andmed kokkupõrke puhul wastasega patarei ülemale, määrates kindlaks waatluspunkti ja tulepositsiooni asukoha, mis võimaldavad patareile awastatud wastase tulistamise.

Üheaegselt esijärgu pataljoni juures asuwa patarei luurega tegutseb rühmituse ülema esialgne luure. Tema luurepiilkond liigub eelkaitse kompani taga. Piilkonna ülesandeks on koguda rühmituse ülemale andmeid, mis analoogilised on patarei esialgse lahinguluure omadele, rühmituse huwide ulatuses. Andmete kogumisel kasutab grupi luurepiilkond ka patarei piilkonna poolt kogutud andmeid.

Esijärgu pataljoni juures asuwa patarei ülem, saades rühmituse ülemalt käsu positsioonile asumiseks, ehk tulenõudmise

esijärgu pataljoni ülemalt, walib luurepiilkonnalt saadud andmete põhjal tulepositsiooni, määrab patarei algsuuna, teeb korraldused side loomiseks ja saadab eelikute ülemaga patareile käsu tulepositsioonile, ehk kui wajalik ei ole tuld awada, siis ootepositsioonile asumiseks; peale selle asub ise waatluspunkti ja teeb kindlaks laskeandmed awastatud wastase suhtes, esemete suhtes, kus wastane tõenäoliselt wõiks ilmuda ja esemete suhtes, millelt hõlbus on tuld üle wiia ilmuda wõiwatele märkidele.

Traatside luuakse tegelikult siis, kui kokkupuutumine wastasega on tõenäoline, ehk kui side loomine nõuab wäga palju aega. Wastasel juhtumisel tehakse waid eelkorraldused side loomiseks. Kui wõimalik on kasutada optilisi sidewahendeid, siis luuakse nende abil esialgne side ja asendatakse, ehk täiendatakse see wajaduse korral traatsidega. Side luuakse waatluspunkti ja tulepositsiooni, waatluspunkti ja pataljoni ülema, waatluspunkti ja luurepiilkonna wahel. Olles sides waatluspunktiga, luurepiilkond moodustab enesest eelwaatluspunkti meeskonna ja asub eelkaitse kompani juurde. Side eelkaitse kompani ja patarei ülema wahel saawutakse luurepiilkonna kaudu.

Peale selle, kui esijärgu pataljoni juures olew patarei on asunud positsioonile, rühmituse ülem määrab järjekorralise patarei, mis järgmisena positsioonile peab asuma. See patarei asub esijärgu pataljoni juurde ja tegutseb edasi nagu eelmine patarei.

Eelmine patarei jääb positsioonile seni, kui järjekorraline patarei on asunud juba positsioonile ja suudab oma tulega toetada edasilikuwat jalawäge. Positsioonilt lahkub ta rühmituse ülema käsul ja ühineb siis, liikudes kiirendatud allüüril, rühmitusega.

Kaugused üksikute patareide positsioonide wahel olenewad esijärgu wäeosadele määratud järkjärguliste märkide omawahelistest kaugustest. Lähenedamise alguses on need kaugused suuremad ja wähenewad kontakti loomise ajaks.

Edaspidine liikumine toimub rühmituse ülema juhtimisel analoogiliselt eeltoodule, - kuni kontakti loomiseni wastasega. Soowitaw on alata liikumist hüpetaena mitte liiga wara.

Mitmekordsed positsioonidele asumised ühes sideloomisega ja positsioonidelt lahkumised väsitavad patareide meeskonda, eriti sidemeeskonda, enneaegselt, enne tegeliku lahingu algust. Maastiku kinnisus, soodsate vaatluspunktide ja tulepositsioonide puudumine ja taktikaline olukord võivad tingida positsioonile asumist warem, kuna lahtine maastik ja vaatluspunktide ja tulepositsioonide küllus võimaldavad alata järgustatud liikumist hiljem.

Skemaatiliselt võib hüpetena liikumist kujutada järgmiselt: (vaata skeem nr.6).

Kui mõningatel juhtumistel on lähenemisel kasutada ainult üks patareid, siis toimetab see oma liikumist ja positsioonile asumist samuti kui esijärgu pataljoni juures liikuva patareid. Olles lahendanud oma ülesande ühelt positsioonilt, lahkeb ta sealt ja asub, kui tarvis, uuesti järgmisele uuele positsioonile. Järgustatud liikumist rühmadena võib üksikult patareidelt nõuda ainult erakorralistel juhtumistel, pidades meeles, et üksiku patareid luure- ja sidemeeskondade koosseis seda ei võimalda.

Otsetoetuse- ja üldtegewuse suurtükiwägi, mis ei olnud määratud esijärgu väeosade toetamiseks, liigub kas teisejärgu väeosadega, ehk hüpetena ühest punktist teisse.

Üsikumid rasked patareid (kaugelelaskjad) võivad olla wisatud kaugetule andmiseks, ehk esijärgu rühmituse tule mõjuwamaks muutmiseks ette. Nende patareid tule juhitaakse õhust-waatluse abil.

Üldtegewuse suurtükiwäe osad suundakse sinna raiooni, kus wäekoondise ülesanne ja olemasolewad andmed wastasest la-sewad eeldada pealetuugi raskusepunkti moodustamist.

Suurtükiwäe takistamatu liikumise tagamiseks antakse temale tarbekorral juurde pionere.

Tähtsamate kohtade läbistamine, nagu üleminek jõgedest, läbimine kitsustikkudest jne., võib õigustada kogu wäekoondise suurtükiwäe hargnemise.

Kontakti loomine.

Kontakti loomisel suurtükiwäe ülesanne on aidata jala-

wäl luua wõimalikult sügawam kontakt wastasega ja wallutada joon maastikul, mis soodustab kõige paremini jalawäe ja suurtükiwäe tegewuse kokkukõlastamist, s.o. head waatlust, soodsat liikumist ja sidepidamist.

Wastawalt olukorrale suurtükiwägi asub positsioonidele. Mida selgem on olukord, seda otstarbekohasem on paigutus. Positsioonid organiseeritakse järkjärgult.

Alguses on suurtükiwäe jõud piiratud, kuid otsetoetuse suurtükiwäe rühmitused (grupid) wõiwad siiski juba edukalt tegutseda üksteist abistades ja toetades.

Kui rinde laius wõimaldab, siis on kasulikum kõwendada üldtegewuse suurtükiwäge, et wõimaldada wäekoondiseülemal tugewamini mõjutada lahingukäiku ja maksta panna oma taht seal, kus see kõige otstarbekohasem ja tarwilikum on.

Kontakti loomisel tekiwad jalawäel wastasega lahingud üksikute kohtade pärast maastikul. Nende üksikute ettewõtete abistamiseks suurtükiwägi annab ettewalmistustuld kiirete, jõuliste tulelõõkidena, mida wõimaldab mitmete patareide tule koondamine wallutatawatele punktidel. Peale jalawäe õnnestunud kallalaletungi suurtükiwägi kaitseb teda wastulöögi ja tõkke-tuledega, kuni ta ennast jõuab organiseerida ja wastupanu awaldada. Olles sooritanud ülesande ühel kohal, suurtükiwägi wiib oma tule üle järgmisse wallutatawasse punkti. Samaselt toimetatakse kuni on wallutatud nõuetaw joon.

K a l l a l e t u n g .

Kallaletung wõib teostuda:

- manööwersõja olukorras;
- kaitsele asunud wastasele.

Manööwersõja olukorras on makswad suurtükiwäe luure, märkide luure ja hargnemise alal manööwersõja põhinõuded, muu seas kiirus. Mida tugewamini on wastane ennast kindlustanud, seda rohkem nõuab aega Kallaletungi ettewalmistamine.

Wastase luuret peab alustama juba lähenemisel. Peamiseks luurewahendiks on lennukid. Luure peamine eesmärk on wastase suurtükiwäe jõu ja paigutuse kindlakstegemine.

Märkide luure algab kohe, kui on wallutatud tarwiline

maaala waatluse organiseerimiseks. Märkide luuret toimetawad peamiselt mõõtemeeskonnad.

Suurtükiwäe paigutus peab võimaldama mitme patarei tule koondamist tähtsamatele märkidele. Tulepositsioonide ja waatluspunktide luuret tuleb toimetada väga ettevaatlikult, et ennast mitte paljastada wastasele. Positsioonidele peab asuma warjatult. Kui see ei ole võimalik päewal, siis tuleb asuda positsioonidele pimedas, öösi.

Öine asumine positsioonidele nõuab täpsat, päewal toimetatud luuret, juurepääsu teede, suurtükkide asukohtade ja laskesuunade märkimist ja peab sündima kolinata.

Suurtükiwäe peamine ülesanne on enne kallaletungi algust neutraliseerida wastase suurtükiwägi, siis tuli üle wiia lähematele märkidele ja toetada jalawäe osade kallaletungi otsetoetuse tuledega. Osa patareidest peab kogu aeg jätkama wastase juba neutraliseeritud suurtükiwäe tulistamist ja toimetama takistustulesid wastase tagalas. Kui wastase suurtükiwäe asukohtade kohta andmed on puudulikud, siis on otstarbekohasem juhtida kogu suurtükiwäe tuli tema elawjõu ja käsirelwade wastu.

Suurtükiwäe ettevalmistustuli ei tohi kesta liiga kaua, et mitte võimaldada wastasele toimetada übergroupeerimisi tema jõududes.

Tule awamine, kestvus, kiirus, waheajad, jaotus ja ülewilmised peawad hästi läbimõeldud ja täitjatele ning jalawäele täpsalt teada olema.

Üldiselt kallaletung manöwersõjas sarnaneb kallaletungile kaitsele asunud wastasele, kuid wiiakse läbi ainult puudulikumate andmete põhjal ja kiirema ettevalmistamisega.

Kallaletung kaitsele asunud wastasele nõuab rohkearwulise suurtükiwäe kaasabi ja koondamist otsustawasse kohta.

Kallaletungi ettevalmistamine on suureulatusline töö ja nõuab aega. Kasulik on ettevalmistamisega wastasest ette jõuda, kuid selle juures ei tohi unustada, et liiga kiire ettevalmistus võib tekitada arusaamatusi, ilmaaegseid kaotusi ja olla kallaletungi ebaõnnestumise põhjuseks.

Kõik ettevalmistusetööd peab läbi wiima warjatult wastase luure eest, et tagada ootamatust.

Kui wäejuhatas on otsustanud kallaletungile asuda, siis

kutsutakse kohale nende suurtükiwäe osade ülemad, kes on määratud kohalolewa suurtükiwäe kõwendamiseks. Need ülemad peavad neile määratud ülesande ulatuses üksikasjaliselt tutvunema wastase jalawäe ja suurtükiwäe positsioonidega, maastikuga, wastase tagalas-warem kohal tegutsenud suurtükiwäe juhtide juhatusel, kaartide, õhuüleswõtete jne. abil. Samuti peavad nad kontrollima warem toimetatud luureandmeid.

Märkide luuret peab toimetama nägematult, et mitte äratada wastase tähelepanu. Sellepärast ei tohi wastasele nähtaw tegewus suureneda millegis, isegi lennuwäe liiklemises.

Kõwendamiseks juurde tulewatele patareidele tuleb hoolisasti ette walmistada küllaldane arw tulepositsioone ja waatluspunkte ja nende asukohad suure täpsusega kindlaks määrata. Tuleb toimetada uus suurtükiwäe grupeerimine, jaotada märgid ja walmistada ette tarwilised kaartid ja plaanid.

Suurtükiwägi jaotatakse kallaletungil otsetoetuse ja üldtegewuse suurtükiwäeks.

Otsetoetuse suurtükiwägi jaguneb otsetoetuse rühmitusteks. Nende ülesanne on tee rajamine jalawäele wastase wastupanupositsiooni, jalawäe kallaletungi takistawate kaitseehituste, wastase elawjõu ja relwade (wäljaarwatud suurtükiwägi) häwitamine wõi neutraliseerimine.

Üldtegewuse suurtükiwägi moodustab suurtükiwäe wastu wõitlemise ja kaugetule rühmitused. Suurtükiwäe wastu wõitlemise ülesanne on wastase suurtükiwäe mahasurumine. Kaugetule rühmituste ülesanne on wastase õhupallide, koonduskohtade, komandopunktide ja sidesõlmede tulistamine ja takistustulede toimetamine wastase tagalas.

Kohe kui suurtükiwäe tegewusekawa on selgunud, alustatakse komandopunktide sisseseadmist, sidewõrkude loomist, juuresõidu teede ja laskemoona ladude korraldamist.

Tarbekorral tuuakse kohale korralduse- ja ehitusetöödeks kõwenduseks tulewate patareide meeskonnad.

Juba aegsasti hakatakse ette walmistama ja reguleerima laskemoonaga warustamist, sest laskemoona koondamine ja kohaletoimetamine nõuab palju aega ja wõoabinõusid.

Patareide tulepositsioonid walitakse kallaletungiks üldreeglina wõimalikult ette, et wältida ilmaaegset positsioonide wahetamist kallaletungi ajal, mis nõrgendab suurtükiwäe

tuld. Otsetoetuse ja käsutuse suurtükiwägi peab suutma tulis-
tada algspositsioonidelt kuni esimese märgi wallutamiseni.

Warjawuse ja sellest tingitud positsioonile asumise aja
järele tulepositsioonid jagunewad liikidesse:

I liiki kuuluvad positsioonid, mis on kaitstud wastase
õhuluure eest. Patareid wõiwad sinna asuda ükskõik kui kaua
enne kallaletungi algust, kuid ei tohi luua uusi juuresõidu
teid.

II liiki kuuluvad positsioonid, mis ei ole kaitstud was-
tase õhuluure eest, kuid asuwad õhuluure eest warjatud kohta-
dele nii lähedal, et meeskond suudab sinna peidetud suurtükid
tegewuse algusel tulepositsioonile weeretada. Teise liiki kuu-
luwatele positsioonidele asuwad patareid toowad omad suurtü-
kid kohale (warjatule) juba enne wiimast ööd.

III liiki kuuluvad positsioonid, mis pole kaitstud wasta-
se luure eest ja asuwad warjatud kohtadest niiwõrt kaugel, et
suurtükke sinna ainult wedada saab. Sarnastele tulepositsioo-
nidele asuwad patareid wiimasel ööl enne kallaletungi.

Kõik ettevalmistused positsioonidele asumiseks wiiakse
läbi suurema ettevaatusega. Kui wõimalik on wastase õhuluure,
siis tuleb hoiduda igasugusest ebaharilikust liikumisest.
Uuesti kohale toodud esemed, laskemoona ladud jne. moonda-
takse.

Õised liikumised, weod ja positsioonidele asumised pea-
wad täpsalt ja otstarbekohaselt organiseeritud olema ja läbi-
wiidama täpsa päewase luure ja selle poolt toimetatud märki-
miste põhjal .

Suurtükiwäe tuleülesanded kallaletungil on:

- ettevalmistustuli;
- toetustuli;
- takistustuli;
- kaitsetuled wastase wastukallaletungide puhul.

Ettevalmistustule ülesandeks on tee rajamine jalawäele
enne kallaletungi algust. Ta taotleb järgmisi eesmärke:

- murda tarwilik arw läbipääsusid tõketes;
- häwitada kallaletungi ribas wastase kaitsehitused,
eriti flankeerivad, muuta wõitluswõimetuks tema kuulipildujad,
miinipildujad, jalawäe suurtükid, pommipildujad jne;

- luua suitsukate wastase kaitseehituste ja waatlus-punktide ette;
- eraldada kallaletungiks walitud piirkond muust kindlus-tatud joonest ja tagalast;
- kaitsta kallaletungiwate osade tiibu wastase tiib-wastukallaletungide ja tiibtule eest;
- muuta wõitluswõimetuks wastase suurtükiwägi;
- demoraliseerida wastast ja terroriseerida tema taga-lat.

Läbikäikude murdmine tõketesse on ettewalmistustule pea-mistest ülesannetest. Läbikäikude murdmine kunstlikkudesse tõketesse wõib jääda suurtükiwäe poolt teostamata ainult siis, kui jalawäel on kasutada tankid.

Läbikäike on tarwis iga pataljoni ribas harilikult neli. Tarwiliku läbikäikude arwu määravad kindlaks jalawäe juhid, arwestades kasutada olewa suurtükiwäe wõimetega.

Läbikäigud murtakse tõketesse kallaletungi suunas.

Traattõkete purustamiseks kasutatakse kergeid kahureid. Kui katte wõi langewa kallaku tõttu kerged kahurid ei saa traattõkkeid tulistada, siis tarwitatakse selleks kergeid wõi raskeid haubitsaid. Tulistamist toimetatakse granaatidega.

25 m laiuse augu tegemiseks 30 m sügawasse traattõkkesse kulub laskemoona:

- laskmisel kergest kahurist 2500-3000m kauguselt 600-700 mürsku;
- laskmisel rasketest haubitsatest 3000-6000 m kauguselt 200-300 mürsku.

Harkjalgadest koostatud traattõkete juures on laskemoona kulu 50% suurem.

Kaitseehituste häwitamisel kasutatakse kaewikute ja pal-kidega kaetud peidikute purustamiseks ja sissekäikude sulgemiseks kergeid ja raskeid haubitsaid. Kaewikute käänakute wõi paralleelide pikuti ja põiki tulistamiseks ja wäikestel dis-tantsidel asuwate kuulipildujate pesade häwitamiseks on sood-sad kerged kahurid.

Teiste tugewamate ajutiste kaitseehituste, nagu peidi-kute, komandopunktide jne. tulistamiseks kasutatakse raskeid haubitsaid.

Laskemoona kulub:

- flankeeriwalt wõi wäikese nurga all tulistatawate kaewikute purustamiseks kerge kahuriga 10 mürsku jookswale meetrile;

- kuulipilduja pesa häwitamiseks laskeawast sisselaskmisega kerge kahuriga kuni 2,5 km kauguseni 100 mürsku;

- õigete kaewikute häwitamiseks raskete haubitsate põik-tulega 3-6 klm kauguselt 3-6 mürsku jookswale meetrile, pikutitulega 50% wõrra vähem;

- kuulipildujate pesade häwitamiseks raskete haubitsatega 2,5 - 4 km kauguselt 60-100 mürsku.

Mitmesuguste warjendite häwitamiseks tarwisminew laskemoona hulk oleneb laskekaugusest, warjendi tugewusest ja suurusest. Laskemoona hulk igale märgile selle tõttu arwutatakse wälja.

Suitsukate luuakse wastase kaitseehituste ette selleks, et pimestada wastase elawjõud ja wähendada sellega tema relwade tuletäpsust. Suitsukatte loomiseks tarwitatakse suitsumürske. Lastakse wälja kiirelt wajalik arw mürske suitsukatte loomiseks ja jätkatakse siis tulistamist harwa tulega suitsukatte säilitamiseks. Katte esialgseks moodustamiseks 100 m rindele kulub 10-20 raskehaubitsa wõi 50 kergekahuri mürsku.

Kallaletungi piirkonna eraldamine saawutatakse takistus-tuledega, mis wõtawad wastaselt wõimaluse pidada ühendust esiosade ja tagala wahel, juurde tuua warusid ja warustust ja kasutada sidewahendeid.

Suurtükiwäe tegewus seisab siin:

- tagalasse wiivate ühendusekraawide häwitamises;

- sildade purustamises;

- juurdeweoteede tulistamises;

- orgude, lohkuude, metsade ja muude katete tulistamises, mis wõiksid soodustada warude warjatut juurdetoomist;

- keskjaamade häwitamises jne.

Nende ülesannete täitmisel on kasulik tarwitada neutraalseerimiseks keemilisi mürske. Suurtükkidest wõib tarwitada kõiki süsteeme.

Kallaletungi piirkonna eraldamiseks tiibadelt toimetatakse wastase naaberpiirkondade tulistamist.

Kallaletungi piirkonna kaitsmine wastase tiibwastukalla-
letungide ja flankeeriwa tule eest naaberpiirkondadest taga-
takse ettewalmistustule ajal sellega, et ettewalmistustuld
toimetatakse ka naaberpiirkonda ja lähemasse tagalasse.

Wõitlus wastase suurtükiwäega seisab:

- wastase patareide ja waatluspunktide lahinguwõimetuks
muutmises pealetungi ribas;

- wastase laskemoona ladude häwitamises.

Wõitlust suurtükiwäe vastu toimetatakse suurtükiwäe tea-
detekogumisega saadud andmete põhjal. Wõitlusega suurtükiwäe
vastu paralüseeritakse wastase suurtükiwäe wastulöök meie
kallaletungiks määratud osadele ja wõetakse temalt wõimalus
tõkketulede toimetamiseks meie kallaletungi jooksul.

Suurtükiwäewastast wõitlust laiendatakse pealetungiriba
kummagile küljele 4-5 km wõrra, et ära hoida flankeeriwa tule
wõimalusi seal asuvalt wastase suurtükiwäelt.

Suurtükiwäe vastu wõitlemiseks kasutatakse kergeid ja
raskeid suurtükke. Raskeid suurtükid toimetawad peamiselt
patareide hävitamist ja kerged neutraliseerimist.

Patareide hävitamiseks olenewalt laskekaugusest kulub
500-800 kergeget mürsku wõi 300-400 rasket mürsku (152 mm).
Kuna hävitamine nõuab sarnast suurt laskemoona hulka, siis
harilikult pealetungil patareide hävitamise asemel toimetatak-
se nende neutraliseerimist, peamiselt gaasilaskemoonaga.

Waatluspunktide neutraliseerimist toimetatakse harili-
kult suitsukatte loomisega nende ette.

Wastase demoraliseerimine tagatakse suurtükiwäe tulede
sarnase organiseerimisega, mis hoiaks wastase elawjõud kogu
aeg ärewil, s.o. mõjutusega wastase närwidele.

Seda tagatakse peamiselt lühikeste tugewate tulelööki-
dega, mis awatakse ootamatult, siis teisse kohta üle wiiakse
ja uuesti awatakse hetkel, mil wastane seda ei oota.

Wastase elawjõu neutraliseerimiseks kulub tunnis keskmis-
selt 100-200 kerge kahuri, 80-120 kerge haubitsa wõi 107 mm
kahuri ja 50-80 raske haubitsa mürsku hektarile.

Tulistamiseks wõib tarwitada kõiki suurtükkide süsteeme.

Wastase tagala terroriseerimine saawutatakse takistus-
tulede toimetamisega tähtsamate teede, raudtee jaamade, staa-
pide, tagalaasutiste, wooride jne. pihta.

Nende tulede eesmärk on wastase wäeosade warustamise takistamine ja staapide töö segamine, ehk üldiselt tagala tegewuse desorganiseerimine.

Suurtükiwäe ettewalmistustule täielikkus oleneb käsutada olewate patareide arwust, laskemoona hulgast ja ettewalmistustulede kestwusest.

Ootamatuse säilitamise mõttes wõib suurtükiwäeline ettewalmistus kesta ainult nii kaua, et wastane ei jõuaks juurde tuua abiwägesid.

Igal juhtumisel operatsiooni juhtija peab otsustama, kui kaua suurtükiwäe ettewalmistus peab kestma ja missuguseid tagajärgi ta peab andma. Selles mõttes esitatud nõuded peawad olema täielikus kooskõlas kohal olewa suurtükiwäe wõimetega.

Ettewalmistustuli lõpeb hetkel, mil jalawägi kallaletungi algab. Sellest silmapilgust toimetab suurtükiwägi toetus-tulesid.

Toetustulede ülesanne kallaletungil on wõimaldada jalawäele rünnata wastast enne, kui see jõuab oma relwu edukalt kasutada.

Toetustuled on neutraliseerimistuled, mida suurtükiwägi, teotsedes kõige lähemas seoses jalawäega, annab nende märkide pihta, mis on kõige ohtlikumad edasilikuwale jalawäele ja takistawad tema edasilikumist.

Toetustulesid antakse kas aegsasti koostatud kawa järele, maapealse waatluse abil, wõi jalawäe nõudmisel. Eriti mõjuwad on toetustuled, mille kokkukõlastamine jalawäe tegewusega teostub maapealse waatluse abil. Jalawäelt tulewad abistamise-palwed täidetakse suurtükiwäe poolt esimeses järjekorras, kui esimese järgu tähtsusega ülesanded.

Toetustulede hulka kuuluvad järkjärgulised tulelöögid ja tulerullid.

Järkjärgulised tulelöögid on lühikesed tugewad tulekoon-dised, mis on suunitud mitmesuguste märkide pihta, alates oma jalawäele kõige kähemaist. Nad awatakse wähe aega enne seda, kui jalawägi märgi juurde jõuab ja wiiakse jalawäe poolt antawate signaalide põhjal edasi kaugematele märkidele, kui jalawägi walmis on tulistatawat märki wallutama.

Näide: waata skeem nr.7.

Järkjärguliste tulelöökide toimetamisest võivad osa võtta otsetoetuse- kui ka üldtegewuse suurtükiwägi. Harilikult tulistawad kerged patareid jalawäele lähemalolewaid märke ja rasked patareid kaugemaid. Kergete patareide tulele võivad esiosad läheneda kuni 200 meetrini ja raskete tulele 400 meetrini, wastawalt mürskude kildude tegewusraadiusele. Kui raske suurtükiwägi osa võtab lähemate, wallutatawate märkide tulistamisest, siis tuleb selle tulega, temale lähenemise mõttes, arwestada kui raskete patareide tulega.

Toetustuld järkjärguliste tuleköökidena on võimalik plaanikindlalt ette walmistada siis, kui pealetungiribas on peensuseni teada wastase asetus ja organisatsioon. Kui see teada ei ole, siis võib järkjärguliste tulelöökide asemel moodustada edasiliikuwa jalawäe ette tulerull.

Tulerull on jalawäe ees liikuw tule ja suitsu kate, mille edasinihkumine on kokkukõlastatud jalawäe liikumisega suunas ja kiiruses. Tulerullile järgneb wahetult jalawägi.

Tulerull ei ole suundud mingisuguse kindla üksiku märgi pihta, waid katab enamwähem ühtlaselt kogu maastiku, millelt ta üle läheb.

Tulerulli ees, umbes 500 m kaugusel, kui see võimalik on, liigub õre srapnelli tuli, mis peab wälja ajama küngaste taha ja warematel laskmistel tekkinud mürskude trehtritesse peitunud wastase laskurid ja kuulipildujad.

Tulerulli moodustamine on reeglina otsetoetuse suurtükiwäe ülesandeks. Temast võtawad osa harilikult kerged kahurid, kus juures üksik suurtükk katab tulega umbes 25m laiuse joone, tulistades 4 mürsku minutis. Seega kerge patareid suudab moodustada tulerulli 100 m laiusel joonel. Üksikutel juhtumistel võivad tulerullist osa võtta ka rasked suurtükid. Kuid raskete suurtükkide osawõtt tulerullist ei ole soowitaw. Nende mürskude killud lendawad palju kaugemale, kui kergete omad, ja ei võimalda jalawäel järgneda wahetult tulerullile, mille tõttu tulerull oma mõjus palju kaotab.

Jalawägi võib läheneda kergete suurtükkidega toimetatawale tulerullile 200 meetrini ja raskete suurtükkide kaastegeuwusel toimetatawale 400 meetrini.

Tulerull liigub edasi ühelt joonelt teisele 100 m hüpe-

tena. Hüpete juures tuleb arvestada sellega, et mürsud haju-
muse ja maapinna kallaku tõttu ei kuku ühele joonele. Eespool
tõuswa kallakuga maastikul hüpped kujunewad lühemaks, kui
100 m ja langewa kallakuga maastikul pikemaks (waata skeem
nr.8).

Ühel joonel püsib tulerull umbes 3-4 minutit. See aeg on
saadud praktiliste kogemuste põhjal Maailmasõjas, kus jalawäe
edasi jõudmise kiirus kallaletungil oli keskmiselt 100 m 3-4
minuti jooksul. Muutlikkudes tingimustes võib jalawäe edasi-
jõudmise kiirus olla mitmesugune ja nõuda tulerulli nihkumise
kiiruse kontrollimist.

Kuna tulerulli nihkumist on võimalik kokkuhõlastada jala-
wäe liikumisega ainult kellaaja abil ja kuna jalawägi igal
kohal edasi ei jõua ühesuguse kiirusega, siis üksikudel kohta-
del tulerull takistab edukat kallaletungi ja teistel kohtadel
jätab ta jalawäe maha. Mahajäämistele tasandamiseks, et jalawä-
gi järele jõuaks, peetakse tulerull üksikudel joontel lühemat
ehk kauemat aega kinni ja liigub siis uuesti endises korras
edasi (waata skeem nr.9).

Tulerulli ei ole mõtet toimetada kitsal joonel. Tema
laius peab olema sarnane, et wastase jalawäe relwad, mis asu-
wad väljaspool kallaletungi riba, ei saaks külgedelt tulistada
kallaletungiwaid osasid.

Nagu loetletust näha, tulerullil on palju negatiivseid
omadusi:

- nõuab väga palju suurtükke;
- tarwitab väga palju laskemoona;
- tema kawa koostamine on väga keeruline ja nõuab kaua
aega;
- on mõjutatud maastikust (pinna kallakusest).

Wõrreldes tulerulliga järkjärgulised tulelöögid omawad
järgmisi paremusi:

- suurtükiwäe tuli on suundud täpsalt kindlaks tehtud
märkidele;
- side jalawäe ja suurtükiwäe tule wahel on kindlam ja
selle tõttu tuli otstarbekohasem.

Selle tõttu järkjärguliste tulelöövide wiis toetustulena
on kasulikum tulerullist ja tema kasutamise juhud sagedamad.

Tulerulli kasutatakse tihti ainult selleks, et tõsta jalawäge kallaletungile ja minnakse siis üle järkjärgulistele tulelöökidele.

Kaitsetulesid kallaletungi ajal teostatakse selleks, et neutraliseerida punkte, kust wastane võib waadelda, ehk tulistada kallaletungijaid osasid, ehk ette võtta wastukallaletunge. Sarnaste punktidenä osutuwad wastupanused, waatluspunktid, kallaletungiribas asuwad patareid ja soodsad kohad wastukallaletungi organiseerimiseks.

Need tuled teostatakse üldtegewuse suurtükiwäe poolt.

Peale eelpool loetletud ülesannete kuulub suurtükiwäe ülesandeks kallaletungil weel tankide abistamine.

Tankisid abistab suurtükiwägi:

- tankide wastu tegutsewate wõitluswahendite tulistamisega;
- tankide ees liikuma suitsukatte moodustamisega;
- suitsukatte loomisega wastase waatluspunktide ja tankide wastu wõitlemise wahendite ette.

Jalawäe edasiliikumise ajal kallaletungil jõuab kätte silmapilk, kus suurtükiwägi suurte laskekauguste tõttu enam lasta ei saa. Selleks, et suurtükiwägi jalawäge kogu kallaletungi jooksul toetada saaks, peab ta wahetama oma positsioone. Positsioone ei tohi wahetada korraga kõik patareid, waid seda tuleb toimetada järkjärguliselt osa patareide kaupa. Suurtükiwäe edasiliikumine peab ette nähtud olema aegsasti ja õigel ajal, et mitte segadusi ei tekiks. Suurtükiwäe edasiliikumine peab sündima ajal, mil suurtükiwäe tule nõrgenemine jalawäele raskuseid ei sünnita.

Ühes patareide ümberpaigutamise ajal peab ette nägema ka laskemoona järelewedu. Laskemoonaga warustamine on kallaletungi jooksul väga raske, nõuab suuri jõupingutusi ja peab selle tõttu aegsasti läbimõeldud olema.

Kallaletungil otsetoetuse rühmituse ülem ja patareide ülemad wiivad edasi oma komandopunktid ja waatluspunktid tihedas sises esijärgu wäeosade, pataljoni ja kompanite ülematega. Sellega saawutatakse jalawäe tulendudmiste kiire lahendamise. Kui rühmituse ja patareide ülematel tulejuhtimise

tõttu võimalik ei ole viibida wastawate jalawäe juhtide läheduses isiklikult, siis saadawad nad nende juure sideohwitsere või allohwitsere.

Esiosade nõuete lahendamise kiirendamiseks, tulejuhtimise täpsustamiseks ja esiosade paigunemise jälgimiseks liiguvad koos esijärgu pataljonide ja kompanitega suurtükiwäe eelwaatlejad.

Edu arendamine.

Saawutatud edu arendatakse kas laiuti või sügawuti.

Suurtükiwägi aitab arendada edu laiuti sellega, et koondatab omad tulel läbimurde külgedele. Selle ülesande täitmine kuulub peamiselt üldtegewuse suurtükiwäe kohustustesse ja võib nõuda üldtegewuse suurtükiwäe sidewõrgu ümberkorraldamist.

Edu arendamine sügawuti on otsetoetuse suurtükiwäe ülesanne. Edu arendamine sügawuti tingib suurtükiwäelt edasiliikumist positsioonide edasinihutamise näol ja juhtimise detsentraliseerimist.

Juhtimise detsentraliseerimine awaldub selles, et üksikuid otsetoetuse- ja käsutusesuurtükiwäe rühmasid ja patareid antakse pataljonide käsutusse. Rühmade ja patareide pataljonide käsutusse andmine tagab esiosade wajaduste kiirema ja otstarbekama täitmise, kuid ei tohi alata liiga wara, sest ta nõrgendab otsetoetuse ja üldtegewuse suurtükiwäe üldist tule võimsust.

Edu arendamise jooksul omab suure tähtsuse suurtükiwäe kiire tegutsemine ja tule võimsus. Sellepärast otsetoetuse või käsutusesuurtükiwäe rühmituse ülem peab õigel ajal ette walmistama patareide positsioonide wahetamise ja side ja waatluse organiseerimise.

Laskemoonaga warustamise raskused wõiwad edu arendamisel wähendada suurtükiwäe tulistamise võimalusi, kuid ei keela tulemanööwrit, s.o. kiirete tulelõökide andmist tulekoondiste näol. Laskemoona kokkuhoid saawutatakse tulistamise aja piiramisega.

J ä l i t a m i n e .

Jälitamine algab siis, kui saavutatud edu on juba niivõrra arenenud, et ta sunnib wastast end kallaletungijast lahti kiskuma ja taanduma jalawäe kaitsel.

Harilikult jälitamine sünnib laial rindel, wastase ühe, või mõlema tiiwa haaramisega, püüdes jõuda välja ta taandumisteedele. Kõige mõjuvamaid tulemusi võib anda rööbik jälitamine, mille eesmärgiks on jõuda ette wastasest rööpteid mööda ja ta täielikult ümber piirata.

Suurtükiwägi peab alustama tegewust rindelt kohe peale wastase liikwele asumist. Selleks üks osa patareidest, eriti kaugelelaskjad patareid (107mm), peab tulistama taganewat wastast esilagu endistelt positsioonidelt, kasutades selleks peamiselt õhustwaatlust. Ülejäänud suurtükiwäe osad tungiwad ühes jalawäega wastasele järele, et teda kohe tule alla wõtta, kui ta positsioonidele jäänud patareide laskeulatusest välja on jõudnud.

Rindelt tegutsewate suurtükiwäe osade ülesanne on kõrwaldada märgid, mis takistawad oma wägede edasilikumist, takistada wastast asuda kolonnidesse ja kogu jõududega end kallaletungijast lahti kiskuda. Selleks, liikudes edasi kõige lähemas kontaktis jalawäega, suurtükiwägi oma tulega pillub laiali wastase osad, sulgeb wastase taganemisteedel sarnased kohad, kust wastane on sunnitud läbi minema, näiteks üksikud sillad, tulistab raudteejaamu jne. Kaugemate märkide tulistamisel kasutab suurtükiwägi waatlust lennukitelt.

Positsioonide wahetust ei ole ajapuudusel võimalik täpsalt reguleerida. Patareiülemad (rühmaülemad) peawad tegutsema omal algatusel ja on õigustatud ning kohustatud iseseiswalt edasi liikuma, kui seda nõuab olukord, teatades oma tegewusest kõrgemale ülemale. Rühmituse- (grupi-) ülema kohuseks on hoolitseda, et kõik patareid oma positsioonide wahetamist ei teostaks korraga.

Rööbiti jälitamiseks määratakse võimalikult kergeid osasid. Wastawalt sellele peab nende osade juurde määrama kiirema liikumisega suurtükiwäe osasid. Suuremat liikuwust võib suurtükiwäele tagada suurtükkide paigutamiseega weoautodele ja

harilikkude kertege patareide impowiseerimisega ratsapatareideks. Wiimane on läbiwiidaw sellega, et üks patarei rühmadest warustatakse teise rühma arwel tarwiliku arwu hobustega. Sägeli on väga kasulik kõwendada rööbiti jälitatawaid osasid 107 mm kahuritega, mis wõimaldab sulgeda suurtükitulega wastase taganemisteid juba warakult, enne kui seda suudawad rööbiti jälgiwad jalawäe osad.

Rööbiti jälgiwate suurtükiwäe osade ülesanne on wastase flankeerimine ja tema taganemisteede sulgemine. Häid tagajärgi annawad lühikesed, ootamatud ja kiired tulelöögid, mis wõiwad kergesti esile kutsuda paanika wastase osades, eriti kolonnides.

Side ja koostöö jalawäega (ratsawäega) saawutatakse kõige hõlpsamini sel teel, et kõik wäsimatult edasi püüawad ja juhtide komandopunktid wõimalikult ettepoole walitakse. Juhtimise mõttes on kasulik anda üksikuid suurtükke ja rühme saatesuurtükkidena jalawäe, eriti eraldi tegutsewate osade, käsutusse.

Suurtükiwäe tegewus jälitamisel nõuab rikkalikku laske-
moona juurdewedu, mille eest peawad hoolitsema kõik ülemad.

K a i t a e .

Kaitsele asumine wõib sündida:

- wastase otsesel surwel;
- ettekawatsetult - wäekoondise ees tegutsewate osade kattel wõi wäljaspool naapealse wastase mõjuwpiirkonda.

Asudes kaitsele wastase otsesel surwel, wäeosad organiseeriwad end alguses kaitseks seal, kus nad on sunnitud peatuma. Edaspidise ümberkorraldamisega luuakse kindel kaitse-süsteem, mis sarnaneb ettekawatsetud kaitse süsteemile.

Kaitsele asumisel wäekoondise suurtükiwäe tuled peab kokkukõlastama sarnaselt, et nende abil wõiks tagasi tõrjuda kõik wastase kallaletungid.

Suurtükiwäe asetuse peab wastama temale esitatawatele nõuetele ja wõimaldama:

- anda kaugetulesid;
- kõikidel patareidel wõtta osa tõkketuledest wastupanu-
positsiooni eelserwa ette;

- osa patareidega toetada lahingueelposte, wõtta osa wõitlusest wastupanupositsiooni sisemuses ja toetada naabrite tegewust.

Wastawalt esitatud nõuetele patareid asetatakse positsioonidele järgustatult sügawuti ja laiuti.

Üksikud patareid kaugetulede toimetamiseks paigutatakse wastupanupositsiooni sisemusse wõi üksikjuhtumistel isegi lahingueelpostide raiooni.

Muu osa suurtükiwäest asub wastupanupositsiooni taha järgustatult tugewasti sügawuti.

Tulepositsioonid tulewad walida nii, et nad oleksid hästi moondatud õhuluure eest ja ei wõimaldaks wõi soodustaks tankide kallaletungi.

Iga patarei peab walima endale tagawarapositsioonid juhuseks, kui alaline tulepositsioon satub wastase tule alla ja juhuseks, kui patarei on sunnitud taanduma.

Peale selle walitakse abipositsioonid kõwendamiseks tulewatele patareidele.

Waatluspunktid peawad wõimaldama sügawat ja laia waatlust wastase paigunemise sisemusse, wastupanupositsiooni sisemusse ja tulepositsiooni ümbrusse. Selleks iga patarei walib endale peawaatluspunkti, külgwaatluspunkti, eelwaatluspunkti ja lähedase waatluspunkti, mis kogusena wõimaldawat täita esitatud nõudeid. Teotsewate waatluspunktide lähedusse walitakse igaks juhtumiseks tagawarawaatluspunktid, mis peawad tagama waatlust ka siis, kui see tegelikkudest waatluspunktidest muutub wõimatuks.

Üksikute waatluspunktide tegewus kokkukõlastatakse kogu wäekoondise ulatuses. See wõimaldab kontrollida laskmist ja koguda andmeid wastase kawatsustest.

Side organiseeritakse kõikide olemasolewate abinõudega. Luuakse üldine suurtükiwäe sidewõrk kogu wäekoondise ulatuses. Samuti luuakse side naaberosadega. Side jalawäega, peale tehnilise, tagatakse sideohwitseride ja sideallohwitseride saatmisega jalawäe osade juurde. Komandopunktide asetus wastawate jalawäe juhtide komandopunktide lähedusse on tungiwalt soowitaw, kui seda wõimaldab waatlus.

Tulede nõudmiseks jalawäe poolt (tõkketuled) koostatakse

signalisatsioonikawa. Signalisatsiooni-wahenditena esinewad selge ilmaga wärwilised walgussignaaliid (raketid) ja uduse ilmaga akustilised signaaliid.

Suurtükiwägi kaitsel, nagu pealetungilgi, jaguneb otsetoetuse ehk käsutussuurtükiwäeks ja üldtegewusesuurtükiwäeks. Käsutusse antakse suurtükiwäe osad siis, kui wäekoondis tegutseb laial rindel.

Otsetoetuse (käsutuse) suurtükiwägi tulistab wastupanupositsiooni lähedusse. Tema normaalsektor ühtub harilikult wastawa jalawäe osa (rügement, pataljon) kaitselõiguga. Otsetoetuse (käsutuse) suurtükiwäe osad täidawad esimeses järjekorras nende poolt toetatawate jalawäe osade tulepalweid.

Esijärgu wäeosade otsetoetuseks määratud suurtükiwäe rühmitused ei ole koosseisult ühtlased. Suurem osa patareisiid antakse ohtlikkumate lõikude toetuseks vähem ohtlikkude lõikude arwel. Üldtegewuse suurtükiwägi teostab kaugemaid takistustulesiid, suurtükiwäe wastast wõitlust. Peale selle wõib teda kasutada otsetoetuse suurtükiwäe (käsutusesuurtükiwäe) tegewuse jätkamiseks ehk kõwendamiseks.

Otsetoetuse ja üldtegewuse suurtükiwäe arwuline suhtuwus muutub wastawalt olukorrale. Ta oleneb kasutada olewate patareide arwust ja side kindlusest.

Kui kasutada olewate patareide arw on wäikene ja side kindel, siis osutub kasulikumaks moodustada tugewam üldtegewuse suurtükiwägi, millega kergeneb tulemanõower.

Kui side on ebakindel, siis on eelistatawam kõwendada üldtegewuse suurtükiwäe arwel otsetoetuse suurtükiwäge (käsutusesuurtükiwäge).

Tankide wastu wõitlemist teostab kogu suurtükiwägi, wõttes kallaletungiwaid tanke wastu tõkketuledega. Peale selle toimetatakse tankide tulistamist selleks eriliselt ülesseatud üksikuist tankidewastastest suurtükkidest. Jalawäe suurtükkiide puudumisel täidawad seda ülesannet kerged kahurid.

Suurtükiwäe tegewuse kokkukõlastamiseks koostatakse kogu wäekoondise ulatuses suurtükiwäe tulekawa, mis baseerub wäekoondise üldisel tulekawal. Suurtükiwäe tulekawa peab olema tihedas seoses jalawäe relwade tulekawaga.

Tulekawade kokkukõlastamiseks kaitse organiseerimisel

toimetatakse juhtide isiklikku luuret. Juhtide isiklik luure maastikul on eriti tähtis. Isiklikku luuret toimetatakse nii, et sellest osa võtavad üheskoos kõik jalawäe ja suurtükiwäe juhid, kindlaks tehes kohad maastikul, kus jalawägi suudab teostada kaitset oma relwadega ja kuhu on tingimata tarwis suurtükiwäe tuld.

Tulekawad peavad olema koostatud niivõrt detailselt ja painduwalt, et nad tagaksid tabawat tuld ka siis, kui tule juhtimist ei võimalda side katkemine või waatluswõimaluste puudumine. Tulekawa koostatakse wastase üldise ja osalise pealetungi ja sissemurdmise puhuks.

Jalawäe tulenõuete täitmise, mis kawas ette nähtud ei ole, tagab otsetoetuse (käsutuse) suurtükiwägi eelwaatluspunktide asetamisega wastawate jalawäe üksuste lõikudesse.

Suurtükiwägi ei tohi piirduda ainult tulekawa täitmisega ja jalawäe tulenõudmiste rahuldamisega. Ta peab ka iseseiswalt võitlema sarnaste märkidega, mis osutuvad või wõiwad muutuda kahjulikkudeks või ohtlikkudeks jalawäele.

Suurtükiwägi peab püüdma saawutada ootamatust, et wastane ei saaks enneaegselt kindlaks teha meie suurtükiwäe asetust, selleks enne wastase tõsist kallaletungi ja tulekawa täielikku teostamist suurem osa tegelikkudel positsioonidel asuwatest patareidest peab waikima. Jookswad tuleülesanded lahendatakse n.n. "rändawate" rühmadega või suurtükidega, mis eraldatakse selleks patareide koosseisust.

Rändawad rühmad või suurtükid asetatakse ettepoole suurtükiwäe tegelikkudest positsioonidest, mõnikord isegi wastupanupositsiooni ette, kust nad suudawad tulistada wastase asetusi sügawusse. Oma ülesanded lahendawad nad ajutistelt positsioonidelt. Oma tegewusega peavad nad eksiteele wiima wastase teadetekogumise asutised ja meelitama wastase suurtükitule tegelikult tühjale maastikule. Rändawad rühmad asuwad oma õigetele tulepositsioonidele siis, kui on oodata wastase pealetungi. Kui wastase alanud pealetung ei võimalda neile õigetele tulepositsioonidele asuda, siis kasutawad nad wastawalt olukorrale oma laskemoona tagawarad tulekawast teada olewate märkide tulistamiseks.

Suurtükiwäe lahingutegewuse võib jaotada kolme faasi:

-takistusetulede faas;

- wastulöögitulede faas;
- tõkketulede faas;

Takistussetulede all tuleb mõista tuld, mille ülesanne on takistada ja segada wastase rännakukolonnnide, wooride ja warude liiklemist.

Takistussetulesid toimetatakse peamiselt tähtsamate teedesõlmede ja kitsustikkude pihta, mille kaudu sünnib nimetatud liiklemine.

Takistussetulede jaoks tarwitatakse kaugelaskjaid süsteeme, näiteks 107 mm kahurit.

Liiklemise segamiseks, s.o. osaliseks takistamiseks, kuulub igale tulistatawale punktile 100 mürsku ja liiklemise täielikuks takistamiseks 200 mürsku tunnis. Kasulik on kasutada gaasilaskemoona.

Kaitsel takistussetuled algawad siis, kui wastane on jõudnud kaitsja kaugelaskjate suurtükkide tule piirkonda, s.o. 10-12 klm, kui arwestada 107 mm kahuriga. Nende tulede eesmärgiks on takistada wastast liikuda kolonnides ja sundida teda asuma aegsasti lähenemisekorda. Sellega aeglustatakse wastase liikumine ja wäsitatakse teda enne kontakti loomist kaitsjaga. Sarnaseid takistussetulesid nimetatakse kaugetuledeks.

Kaugetulede toimetamiseks wõib üksikuid patareisid asetada wastupanupositsiooni ette. Täitnud oma ülesanded, lahkuwad need patareid wastupanupositsiooni eest ja asuwad neile kaitsekawas määratud positsioonidele.

Teine osa takistussetuledest algab siis, kui wastase luureosad on loonud kontakti kaitsjaga ja wastase peajõud hakkawad hargnema kallaletungiks.

Nende tulede eesmärgiks on:

- takistada wastasel asuda lahingukorda;
- takistada wastasel juurde wedada laskemoona ja muud

lahinguarustust.

Takistussetulede reegli pärane läbiwiimine nõuab väga palju laskemoona. Kui laskemoona on küllaldaselt, siis on soowitaw takistussetulesid toimetada õõsi, mil peamiselt toimub wooride liiklemine, wäeosade juurdetoomine jne. Wähesese laskemoona juures on mõtet takistussetulesid toimetada ainult siis, kui võimalik on toimetada õhustwaatlust wõi täpsat maapealset waatlust.

Ootamatuse mõttes võib kasulik olla takistusetulesid üldse mitte toimetada.

Kas takistusetulesid toimetada, missugusel määral ja missuguste abinõudega neid läbi viia, seda otsustab väekoondise ehk operatiivgrupi ülem.

Wastulöögitulede faas algab enne wastase kallaletungi algust siis, kui ta on asunud kallaletungi lähtealusele.

Wastulöögitulede eesmärgiks on sünnitada võimalikult suuri kaotusi wastase elavjõule, võtta tema juhatuselt sidepidamise võimalused eelosadega ja tagalaga ja demoraliseerida wastast sedavõrt, et ta üldse kallaletungile ei saaks asuda.

Wastulöögituled awatakse kallaletungi lähtealusel asuwa elavjõu, komandopunktide ja sidesõlmede pihta, umbes 500 m ulatuses sügavuti.

Wastulöögitulede kawa koostatakse wastase osalisteks ja üldkallaletungideks. Wastulöögituledest võtab osa kogu suurtükiwägi.

Laskemoona kulub 1 hektari tulistamiseks tunnis:

- kergetel kahuritel 100-150 mürsku;
- " haubitsatel 80-120 "
- rasketel kahuritel 80-120 "
- " haubitsatel 50-80 "

Toodud arwud on maksimaalsed. Olukorrast olenewalt võib neid vähendada.

Wastulöögitulesid on kasulik toimetada tugewate tulelõukidega, tulekoondiste näol.

Wastulöögitulede edu eelduseks on wastase kallaletungi alguse täpis kindlakstegemine. Kallaletungi alguse teadasaamiseks peale harilikkude luure-, waatluse- ja kuulamiseabinõude wiivad väga kasulikud olla luurelennukid. Lennates madalalt üle wastase asetuse, teewad nad kindlaks wastase suuremate jõudude koondamise kallaletungi lähtealusel. Paras aeg tule awamiseks on siis, kui wastase suurtükiwägi alustab ettewalmistusetuld, või mõni minut enne seda.

Kuna raske on wastase kallaletungi algust kindlaks määrata, kuna wastulöögituled nõuawad palju laskemoona ja kuna enneagne wastulöögitulede awamine awastab wastasele suurtükiwäe koosseisu ja asukohad, siis peab wastulöögitulede awamise otsustama kõrgem juht. Selle tõttu annab käsu wastulöögitu-

lede awamiseks wäekoondise- wõi operatiivgrupi ülem.

Tõkketulede faas algab siis, kui wastane on alanud kallal-
laletungi.

Tõkketulede eesmärgiks on panna seisma wastase kallale-
tung enne kui ta on jõudnud wastupanupositsiooni eelserwani.

Tõkketulede kondikawa moodustawad jalawäe automaatrelwad.
Suurtükiwäe tõkketuled toimetatakse kohtadesse, kuhu automaat-
relwad ei saa tulistada, ehk kus automaatrelwade tule mõju
nõrk on. Tähtsamatesse kohtadesse annawad tõkketuld aotumaat-
relwad koos suurtükiwäega.

Tõkketuledest wõtawad osa kõik patareid. Kerged patareid
annawad tõkketulesid kohtadesse, mis asuwad oma jalawäe lähe-
duses. Raskete suurtükkide mürskude killud wõiwad ohtlikuks
muutuda oma osadele. Sellepärast rasked patareid toimetawad
tõkketulesid rohkem wastase sügawusse, tulistades kaewikute
ristlusi, komandopunkte, soodsaid kohte kogumiseks ja liiku-
miseks, nagu metsad, langewad kallakud, orud jne., ja punkte,
kust wastane peab läbi minema, nagu kitsustikud jne.

Kergete patareide tõkketuled sarnanewad kujult joonele.
Raskete patareide tõkketuled kujutawad punktide ja maaalade
tulistamist.

Kerge kahurpatarei wõib anda mõjuwat tõkketuld 200-300 m
rindele, kuid pidewalt mitte rohkem kui 4-5 minuti jooksul.
Selle juures iga kahur tulistab 6-8 mürsku minutis.

Raskete suurtükkide laskemoona kulu wastab normidele,
mis on toodud wastulöögitulede juures.

~~Tõkketulesid toimetatakse tõkketulede kawa kohaselt.~~

Tõkketuled moodustatakse:

- julgestusepositsiooni ette;
- julgestusepositsiooni ja wastupanupositsiooni wahelise-
le maaalale;
- wastupanupositsiooni ette;
- wastupanupositsiooni sisemusse.

Tõkketuled julgestusepositsiooni ette antakse ainult ha-
rukordadel, siis, kui julgestusepositsioonil asuwatele osade-
le on ülesandeks tehtud wastast kauema aja jooksul kinni pi-
dada. Tuled julgestusepositsiooni ette awatakse eelpostide
poolt antud signaalide põhjal, kui wastane alustab kallale-
tungi. Nad teostatakse lühikeste, kiirete löökidena.

Tuled julgestusepositsiooni ja wastupanupositsiooni wahel teostatakse järkjärgulistel joontel, mis ettenähtud on tulekawas. Need tuled awatakse kas jalawäe wäljakutsel wõi suurtükiwäe waatlejate poolt, kui need suudawad jälgida wastase edasiliikumist. Ühele patareile wõib määrata igal joonel patare'i normaalsektoris ainult ühe wastutawa tõkketule. Peale selle wõib temale ettenäha "wõimalikke tõkketulesid", kuhu ta tulistab siis, kui wastutawat tõkketuld ei ole tarwis toimetada.

Tõkketulesid julgestusepositsiooni ette wõiwad wälja kutsuda kõik jalawäe juhid, alates esijärgu rühmaülematest kõrgemale. Tuled kutsutakse wälja tõkketulede kawas ettenähtud signaalide põhjal. Signaalid peawad olema lihtsad, kergesti arusaadawad ja eraldatawad ja ei tohi wõimaldada eksitusi. Signaalidena wõiwad esineda selge ilmaga mitmesugused walgussignaalid, peamiselt raketid, ja uduse ilmaga ehk suitsukatte puhul akustilised.

Patarei wajab tule awamiseks lühemat ehk pikemat aega. Kui patarei on suundunud tõkketulele ja seda ootab, siis wõiwad esimesed mürsud kohale jõuda umbes poole minuti jooksul. Kui aga patarei tule nõudmise ajal tulistab märke, mis ei asu tõkketule läheduses, siis wõib tule ülewiiimine tõkketulele kesta kahe kuni kolme minutini. Sellepärast tuleb, kui see wõimalik on, wastawaid patareisid õigeaegselt hoiatada tõkketule waja dusest. Kui ei ole wõimalik patareisid hoiatada, siis tuleb signaale anda sarnase eeldusega, et mürsud jõuaksid omale kohale parajasti selleks ajaks, kui sinna ilmub wastane.

Tõkketuled kestawad 3-5 minutit. Kestwuse aeg on kindlaks määratud tulekawas. Kui see aeg mõnel tõkketule joonel lühikeseks osutub, siis wõib tuld uuesti saada uue nõudmisega (signaali kordamisega). Järgnew tuli kestab samase aja kui eelminegi.

Tõkketulede kohta wastupanupositsiooni ees püsiwad eeltoodud tingimused.

Tõkketulesid wastupanupositsiooni sisemusse toimetatakse sissemurdnud wastase eraldamiseks.

Neid tulesid on wäga raske tulekawas ette näha. Sellepärast tõkketulede andmine wastupanupositsiooni sisemusse kuulub otsetoetuse (käsutusesuurtükiwäe) ülesannetesse.

Kui luure ja kogutud andmed võimaldavad kindlaks teha läbimurde asukoha ja suuruse, siis rühmituse ülem moodustab oma patareidega sissemurde koha ümber tõkketuled, et takistada sissemurdnud vastase edasitungimist rinnetpidi ja sügavusse. Ühtlasi teatab ta olukorrast väekoondise suurtükiwäe ülemale ja kutsub välja nende üldtegewuse suurtükiwäe patareide tule, kes teda abistada suudavad.

Jalawäe juhtidest wõiwad tõkketulesid wastupanupositsiooni sisemusse nõuda wastawate rügementide ülemad ja laial rindel tegutsewate pataljonide ülemad, kes on wastutawad välja-kutsutud tule tagajärgede eest. siis, kui suurtükiwägi peab tule awama luureta. Wiimasel juhtumisel wõiwad suurtükiwäe juhid tule awamiseks nõuda kirjalikku käsku. "Tegewusekawas wastase sissemurdmise puhul" peab ettenähtud olema, kes jalawäe juhtidest wõib suurtükiwäe tõkketulesid wastupanupositsiooni sisemusse nõuda.

Peale eelloetletude ülesannete suurtükiwägi kaitsel:

- teostab suurtükiwäewastast wõitlust;
- toetab wastulööke, wastukallaletunge ja wastupealetunge.

Suurtükiwäewastast wõitlust toimetatakse üldjoontes samadel põhimõtetel kui pealetungilgi.

Kuna kaitsja jõud wastase omadest harilikult nõrgemad on, siis on tal tähtis võimalikult rohkem wastase suurtükiwäge lõpulikult wõitlusewõimetuks teha. Sellepärast toimetatakse kaitsel, enne wastase kallaletungi, peamiselt wastase suurtükiwäe häwitamist.

Wastulöökidel peab suurtükiwägi takistustuledega (tõkketuledega) eraldama need wastase osad, kellele wastulöök suundub, wastase tagalast ja warudest.

Wastukallaletung ja wastupealetung teostatakse pealetungi lahingu põhimõtetel.

Kui wastasel õnnestub kallaletungi edukalt läbi wiia, siis suurtükiwäel tekib wadjadus asuda sügavusse walitud tagawaraposisioonidele.

Ümberpaigutusi sügavusse wõib läbi wiia ainult kõrgema juhatuse poolt ettenähtud juhtumistel.

Ümberasetusi toimetatakse järgustatult, jaotades pata-

reid tarwiduse korral rühmadesse.

T a a n d u m i n e.

Suurtükiwäe tegewust taandumisel wõib jagada:

- katteosade suurtükiwäe tegewuseks;
- kontaktiosade " "
- järelwäe " "

Katteosade suurtükiwäe tegewuse ülesandeks on:

- pidada kinni wastast kuni katteosade lahkumiseni kattepositsioonilt;
- kergendada katteosadel end lahtikiskuda wastasest.

Jalawäe katteosade jõud on üldiselt väga nõrgad. Sellepärast nende toetamiseks määratakse wõimalikult rohkem suurtükiwäe üksuseid. Katteosade toetamiseks määratakse harilikult kõik otsetoetuse patareid ja üksikud kaugelalaskjad patareid üldtegewuse suurtükiwäest. Need patareid moodustawad katterühmituse, mis määratakse katteosade otsetoetuseks.

Katterühmituse ülem on wastutaw tulede manöövri eest taandumisel.

Rühmituse ülem asetab omad patareid positsioonidele järgustatult sügawusse nii, et tal katteosade taandumisel oleks wõimalik moodustada patareidest kaks järku, mis tõmbuwad tagasi waheldamisi. Üldiselt walib ta sarnase paigutuse, mis kergendab juhtimist, lihtsustab waatlust, sidet ja ühendusi. Selles mõttes on soowitaw walida tulepositsioone waatluspunktide lähedusse.

Wastawalt ülesannetele katterühmitus toimetab:

- tõkketulesid;
- takistusetalesid.

Tõkketulede eesmärgiks on aidata katteosadel wõimalikult kauem wastast kinni pidada ja sellega wõimaldada peajõududele korrapärast kiiret taandumist. Kui katteosad lahkuwad kattepositsioonilt, siis toimetatakse tõkketulesid esimeses järjekorras nende märkide pihta, mis kõige rohkem takistawad katteosadel end wastasest lahti kiskuda.

Takistusetalesid toimetatakse wastase liikumise aeglustamiseks, takistades tema kolonnide, suurtükiwäe ja wooride lii-

kumist. Suurt kasu wõivad selle juures tuua kaugelaskjad patareid, tulistades õhustwaatluse abil kaugemal liikuwaid wastase osasid.

Kontaktiosade juurde määratakse üksikuid saatesuurtükke.

Nende saatesuurtükkide ülesanne on, tulistades lähemaid märke ja wastase lahingumasinaid, aidata kontaktiosadel täita oma ülesannet.

Katterühmitus, peale kätteosade taandumise kättepositsioonilt, moodustab järelwäe suurtükiwäe.

Järelwäe suurtükiwäe peamine ülesanne on wastase edasi liikumise aeglustamine takistusetuledega ja järelwäe osade taandumise kergendamine.

Suurtükiwäe tegewus sünnib järkude kaupa. Sel ajal kui üks järk patareisid on tuletewewuses, teine järk taandub uutele tagapool walitud positsioonidele jne. Järkude kawakindlat tegewust juhib rühmituse ülem. Sageli on kasulik asuda flankeriwatele positsioonidele.

Uute positsioonide walimiseks toimetatakse kiiret luuret. Luuret toimetab rühmituse ülem ühes patareidest luureks saadetawate ohwitseridega. Wiimastel on kaasas wajalised luure- ja sidemeeskonnad. Rühmituse ülem, tulles kawatsetud uute positsioonide raiooni, määrab kindlaks patareide waatluspunktide ja tulepositsioonide raioonid ja teeb korraldused side loomiseks. Patareide luureohwitserid, wastawalt rühmituse-ülemalt saadud korraldustele, määravad lõpulikult kindlaks waatluspunktide ja tulepositsioonide asukohad ja korraldawad side.

Traatside korraldamine taandumisel on wäga raske. Üldreeglina peab kõik juhed wedama liikumise suunas, s.o. perpendikulaarselt rindele, mis kergendab juhede parandamist ja wõimaldab kaabli ülessekerimist. Traatside asemel, kui wõimalik, on kasulik tarwitada helksidet.

Uute positsioonide luurest tegutsewate patareide ülemad esialgu osa ei wõta. Nad juhiwad kogu aeg isiklikult oma patareide tegewust. Positsioonide luurele asuwad nad peale selle, kui patareid, taandudes, on jõudnud positsioonil asuwate patareide järgu taha. Patareiülemate luuretegewus seisab peamiselt wõimalikkude märkide kindlakstegemises ja laskeandmete ettewalmistamises uuel positsioonilt.

Peale positsioonide luure toimetab suurtükiwägi taandumisel weel wastase luuret rühmituse tiibadel. Mida vähem jalawäge on järelwäes, seda hoolsamini peab tegutsema siin suurtükiwäe luure, kuna wastane rööbitijälitamisega väga kardetawaks wõib muutuda. Tiibkaitset tagawaid luurajaid warustatakse kuulipildufatega.

Taandumisel on väga tähtis suurtükiwäe warustamine laske-
moonaga. Seda tagatakse väikeste järgustatult asetatud laske-
moonapesade organiseerimisega taandumistee läheduses. Laske-
moona pesade asukohad teatatakse patareidele.

Kõik patareid, kes katteosade tegewusest osa ei wõta, moodustawad väekoondise üldtegewuse suurtükiwäe. Sii kuuluwad peamiselt rasked haubitsapatareid. Üldtegewuse suurtükiwägi saadetakse peajõudude taandumise algamisel esimeses järjekorras taha uuele kaitsepositsioonile. Enne üldtegewuse suurtükiwäge saadetakse aegsasti minema wooriosad ühes laske-
moona ja warustuse tagawaradega.

Uue kaitsepositsiooni organiseerimisest wõtawad osa wäekoondise suurtükiwäe ja üldtegewuse suurtükiwäe (raske grupi) ülemad. Luureks sõidawad nad taha peale selle, kui on organiseerinud suurtükiwäe tegewuse taandumiseks.

Suurtükiwäe tegewus wahepositsioonide organiseerimise puhul sünnib eeltoodud põhimõtete kohaselt.

Saatesuurtükid.

Mõnedel lahingutegewuse perioodidel, nagu kallaletung, jälitamine, taandumine, kohtab jalawägi sageli märke, mis wõiwad paraliiseerida tema tegewust, ehk esile kutsuda suuri kaotusi. Sarnaste märkide neutraliseerimiseks on jalawäe rasked relwad, nagu r.k., m.p., tihti nõrgad. Sellepärast tekib tarwidus suurtükitle järele.

Otsesetoetuse suurtükiwäe tule nõudmine nõuab sageli väga palju aega. Märgid on enamikus nii väikesed, et neid kaugemalt waadeldes waewalt märgata wõib. Kui aga waatluspunkte ettepoole nihutada, siis purunewad harilikult telefoni juhed ja ei saa patareiga sidet. Waatlust takistawad ka maastiku iseäraldused ja suits (suitsu kate jne.). Suurema

laskekauguse tõttu suureneb hajumus, mille tõttu mürskude killud oma jalawäele kardetavaks muutuvad, kuna märgid harilikult jalawäe läheduses asuvad. Suure laskekauguse juures on vähemate märkide tabamine raske ja nõuab suurt laskemoona kulu. Selletõttu ei taga otsetoetuse suurtükiwägi jalawäe eelosade tulewajaduste küllaldaselt kiiret ja mõjuwat lahendamist.

Jalawäe nõudmiste rahuldamist wõimaldavad käsitatawatel juhtumistel kõige paremini n.n. "jalawäe suurtükid", mis liiguvad koos jalawäega ja on temaga lähedases isiklikus seoses.

Jalawäe suurtükid peawad

- omama niiwõrt suure liikuwuse, et neid ka inimjõul edasi wedada wõib;
- olema kergesti moondatawad, järjekult madalad;
- suutma tulistada igasugustelt tulepositsioonidelt (warjatult, lahtistelt ja üle kõrgemate katete);
- omama küllaldase wõimsuse (mürsk peab olema niiwõrt tugew, et ta läbistaks lahingumasinate soomuse ja suudaks purustada majade seinu ja häwitada wastase jalawäe suurtükke)
- wõimaldama kergelt warustamist laskemoonaga (mürsud peawad olema wõimalikult kerged, sest kergeid mürske saab rohkem kaasa wedada);
- olema hästi kaitstud.

Sarnastele nõuetele wastawad erilise konstruktsiooniga suurtükid.

Jalawäe suurtükkide asemel kasutatakse ka kergeid wälisuurtükke, mis jalawäe osade käsutusse antakse saatesuurtükkidena.

Oma omadustelt kerged suurtükid ei wasta pea ühelegi jalawäe suurtükkidele esitatawatest nõuetest, peale wõimsuse. Nad kujutawad enesest suuri märke ja on wastasele hästi nähtawad. Kuna neid käsitsi isegi kõwal pinnal ainult lühikestele kaugustele jõuab weeretada, siis wõiwad nad hobuste riwist wäljalangemise korral täiesti liikumisewõimetuks jääda. Sellepärast, kui wõimalik, teostatakse nende wedu traktoritega, milleks kõlbawad wäga hästi põllutraktorid.

Laskemoona suudawad wälisuurtükid kaasa wedada wäga wähe

(waata tabel Nr.1). Laskemoona weeks antakse neile harilikult üks kast ja erilistel juhtumistel kaks kasti. Edaspidise laskemoona juurdeweo eest hoolitseb selle patarei ülem, kes suurtüki wälja saatis. Kuid tuleb meeles pidada, et laskemoona järelewedu on wäga raske, millega peawad arwestama jalawäe juhid ülesannete andmisel saatesuurtükkidele.

Nendest puudustest olenewalt wõib wälisuurtükke kasutada saatesuurtükkidena ainult hädaabinõuna.

Saatesuurtükkide ülesanne on wastase wastupanupesade (rk., mp., jalawäe suurtükkide, lahingumasinate jne.) häwitamine wõi neutraliseerimine.

Ülesande andmisel saatesuurtükile peab jalawäe juht kaaluma:

- kas ei saaks ülesannet lahendada rk.tulega; kui see wõimalik on, siis oleks wale anda ülesande lahendamine saatesuurtükile;

- kas ei ole ülesanne saatesuurtükile liiga suur; oleks wale saatesuurtükki kasutada suuremate tuleülesannete, näiteks häwituse- ja tõkketulede lahendamiseks, mille täitmiseks saatesuurtükil ei jätku laskemoona.

Jalawäe juhi poolt saatesuurtükile antaw käsk peab määrama kindla märgi, mida tulistada tuleb. Üldised käsud, nagu: "asuge kusagile positsioonile ja tulistage pataljoni ribas ettetulewaid märke" on lubamatud. Soowitaw on saatesuurtüki ülemale määratud märk maastikul kätte juhutada. Pataljoni ülem seda harilikult ei saa, kuid kompaniülem wõib peaaegu alati.

Siiski wõib olla üksikuid juhtumisi, kus jalawäe juht ei saa anda kindlat tuleülesannet (märki), waid annab ainult käsu positsioonile asumiseks. Sarnasel juhtumisel peab ta määrama:

- missugust ala peab waatlema;
- missuguse ala tulistamiseks peab suurtükk walmis olema;
- missuguseid ilmuda wõi waid märke peab tulistama;
- millal wõib wõi peab suurtükk tule awama.

Saades ülesande, saatesuurtüki juht jätab sideks teda käsutawa jalawäe juhi juurde ühe suurtüki koosseisu kuuluwatest meestest ja lahkub tulepositsiooni walimiseks.

Saatesuurtükk võib asuda kas ootepositsioonil, varjatud positsioonil või lahtisel positsioonil (vaata "positsioonid"). Lahtisele positsioonile asub suurtükk, kui võimalik, nii et ta oleks kaitstud mõne kattega (küngas, kiwi aed jne.) niivõrt, et ainult tema sihtvahendid kattetest kõrgemal asuvad.

Asumine lahtisele positsioonile, mis on moondatud vastase vaatluse eest.

Kuni ülesande saamiseni suurtükk asub ootepositsioonil. Olles valinud tulepositsiooni, suurtükijuht toob suurtüki varjatud kohta tulepositsiooni lähedusse. Siin laseb ta lahti haakida suurtüki eelikult ja välja võtta eelikust laskemoona. Peale selle sõidab eelik laskemoona kasti juurde. Väljavõetud laskemoon viiakse käsitsi tulepositsioonile. Sel ajal seatakse suurtükk laskewalmis. Sihtvahendid pannakse tulistatawale märgile wastawatele säadetele. Sihtijale näidatakse tulistataw märk või sihpunkt. Suurtükk moondatakse, laetakse ja weeretatakse tulepositsioonile. Laskmine võib, kui tarwis, järgneda kohe.

Täiesti lahtistele positsioonidele asumisel, kus tähtis on kiirus, ei ole võimalik toimetada eeltoodud viisil. Siin tuleb kasutada hobuste maksimaalset kiirust. Suurtükk sõidab kiirelt kohale, haagitakse eelikult ja eelik sõidab tagasi ootepositsioonile. Laskemoon võetakse eelikust välja juba viimase katte taga ja tuuakse käsitsi tulepositsioonile enne suurtüki väljasõitu. Kui tuleülesanne on täidetud, viiakse suurtükk kohe tahapoole.

Varjatud positsioonile asumine toimub harilikult positsioonile asumise reeglite kohaselt.

Laskemoonakast harilikult tulepositsioonile ei asu. Tarwilik laskemoon võetakse ootepositsioonil kastist välja ja asetatakse suurtüki eelikusse, millega kohale toimetatakse. Kui eelikus olewast laskemoonast puudus tuleb, siis tuuakse teda kohale käsitsi. Ainult härmisel juhtumisel tuuakse laskemoon tulepositsioonile laskemoona kastiga.

Suurtüki eelik sõidab tulepositsioonilt harilikult laskemoona kasti juurde ja peab silmsidet suurtükiga, et tarwidusel kohe suurtüki juurde sõita. Sideks kasutatakse jalastatud keskmise paari sõitjat.

Lahkumine tulepositsioonilt. Saatesuurtükk toimetab lah-
tiselt ja warjamata positsioonilt harilikult ühe märgi tulis-
tamist. Kui tulistamine lõpeb, weeretatakse suurtükk kohe
warju, eelik tuleb (kui tarwis, siis jalastatud sõitjatega)
juurde ja wiib suurtüki minema. Ülejäänud laskemoon wiiakse
selle järele käsitsi eelikusse.

Olles täitnud ülesande, ilmub saatesuurtüki juht jalawäe
juhi juurde uute ülesannete saamiseks.

Wõitlus tankidega.

Wõitlusest tankidega wõtab osa kogu suurtükiwägi ja
tankidewastased suurtükid.

Tankidewastasteks suurtükkideks on jalawäe suurtükid.
Nende puudumisel toimetawad tankidewastast wõitlust harili-
kult kerged kahurid, mis asetatakse selleks erilistele posit-
sioonidele.

Kerge kahur omab tankide wastu küllaldase soomuseläbista-
mise wõime, kuid tema laskekiirus on praeguste kiirelt liiku-
wate tankide juures nõrk.

Jalawäe suurtükid suudawad läbistada kerge tanki soomuse
kaugustel kuni 1 km. Tanki relwade mõjuwa tule ulatus on um-
bes 500 m. Alates sellelt kauguselt ewib tank ülekaalu suur-
tükist.

Jalawäe suurtükid asetatakse positsioonidele harilikult
järgustatult sügawuti ja laiuti. Järkude wahe sügawuti on
500-1000 m. Suurtükkide wahe igal järgu joonel 1-2 km, kus-
juures tagumise järgu suurtükid asuwad esimese järgu suurtük-
kide wahekohtades, mis wõimaldab maaala ühtlast katmist tule-
ga. Esimese järgu suurtükid asetatakse 300-500 m kaugusele
wastupanupositsiooni eelserwast, s.o. umbes 700-1000 m kau-
gusele tankide lähte positsioonidest. Kuna jalawäe suurtükke
on mitmesuguse soomuseläbistuse wõimega, siis tuleb loetle-
tuid kaugusi wõtta näitena.

Positsioonideks walitakse laia waatluse- ja laskeväljaga
kohad, harilikult kõrgendikkude harjad. Suurtükid asuwad po-
sitsioonidel moondatult ja waikiwad kuni tankide jõudmiseni
soodsale laskekaugusele, s.o. 1000 m. Tulistatakse otsese
sihtimisega.

Kergele väljakahurite tegewus sünnib samadel põhimõtetel, kui jalawäe suurtükkidega. Nende maksimaalne soodne laskekaugus on 1500 m. Suurematel laskekaugustel muutub mürskude lennujoon liiga kumeraks ja väheneb tabamine. Tangi tabamiseks kulub laskemoona 10-15 mürsku.

Laskemoonaga warustamine, (Skeem Nr.10).

Laskemoona toowad lahingutegewuse raiooni liikuvad laskemoona ladud, ehk pargid (L.L.L.). Laskemoona ladudest weetakse laskemoon gruppide laskemoona väljaandmise punktidesse (L.P.). Wedamine sünnib laskemoona-weo autortühmadega (L.W.R.), ehk grupi laskemoona wooriga (G.L.W.). Gruppide laskemoona väljaandmise punktide kaugus laskemoona parkidest oleneb sellest, kui kaugel asub laskemoona väljaandmisepunktist raudtee ja kui kaugele saawad laskemoona pargid raudteel läheneda. Grupi laskemoona woor koosneb harilikult 30 wankrist, kusjuures nende kandejõud on 1 grupi tuleüksus.

Gruppide laskemoona väljaandmise punktid asuwad patareide positsioonidest umbes 6-8 km kaugusel, positsioonide raiooni keskel. L.P.-st weawad patareid laskemoona kohale oma laskemoona wooriga (P.L.W.). Kerge patarei laskemoona woor koosneb 4 laskemoona lastist ja umbes 10 wankrist ja suudab kanda 1,5 patarei tuleüksust. P.L.W. asub harilikult L.P. ja patarei tulepositsiooni wahekojal. Tarbekorral võib P.L.W. laskemoona kohale toimetada otse L.L.L. -st.

Suurtüki tuleüksus on:

- kergele kahurile - 200 mürsku;
- " haubitsale - 100 "
- raskele suurtükile - 75 "

Patarei ja grupi tuleüksuse saame, korrutades suurtüki tuleüksust suurtükkide arwuga.

Iga lahingu eel tuleb välja arwestada tarwisminew laskemoona kulu ja aeg, mis selle laskemoona kohaletoimetamiseks kulub. Laskemoona wedu võib teostuda ainult moondatult, s.o. peamiselt õõseti, millega ajakulu weel suureneb.

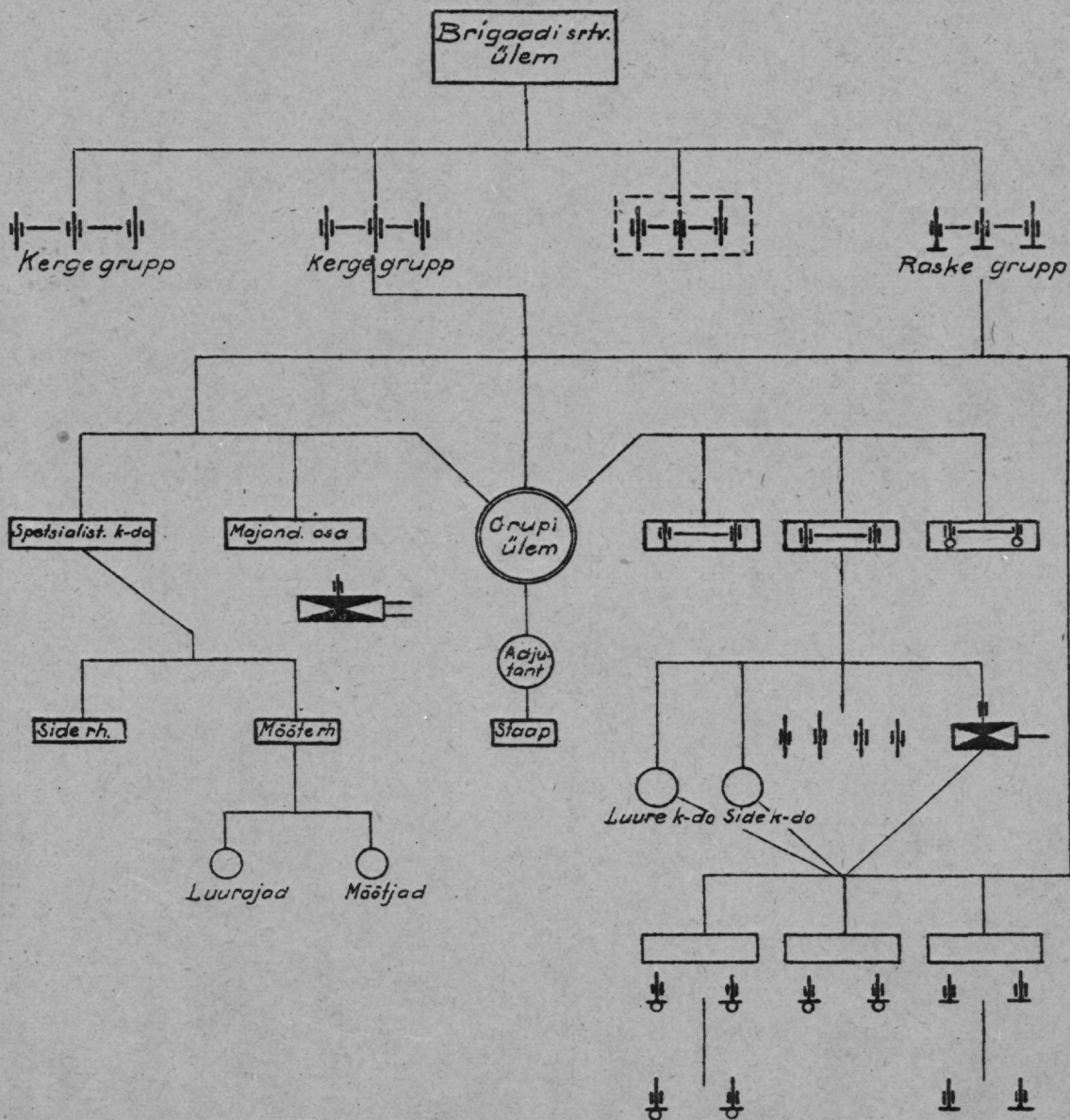
Suuremate wedude puhul tuleb luua kindel liikumise kord, et woorid üksteist segama ei hakkaks.

Märkus: Märgid, peale L.P. on võetud skeemi kokkukõlastamiseks tekstiga. L.P. on võetud "leppemärkide juhendist".

Wälisuurtükiwäe relwad ja nendeomadused.

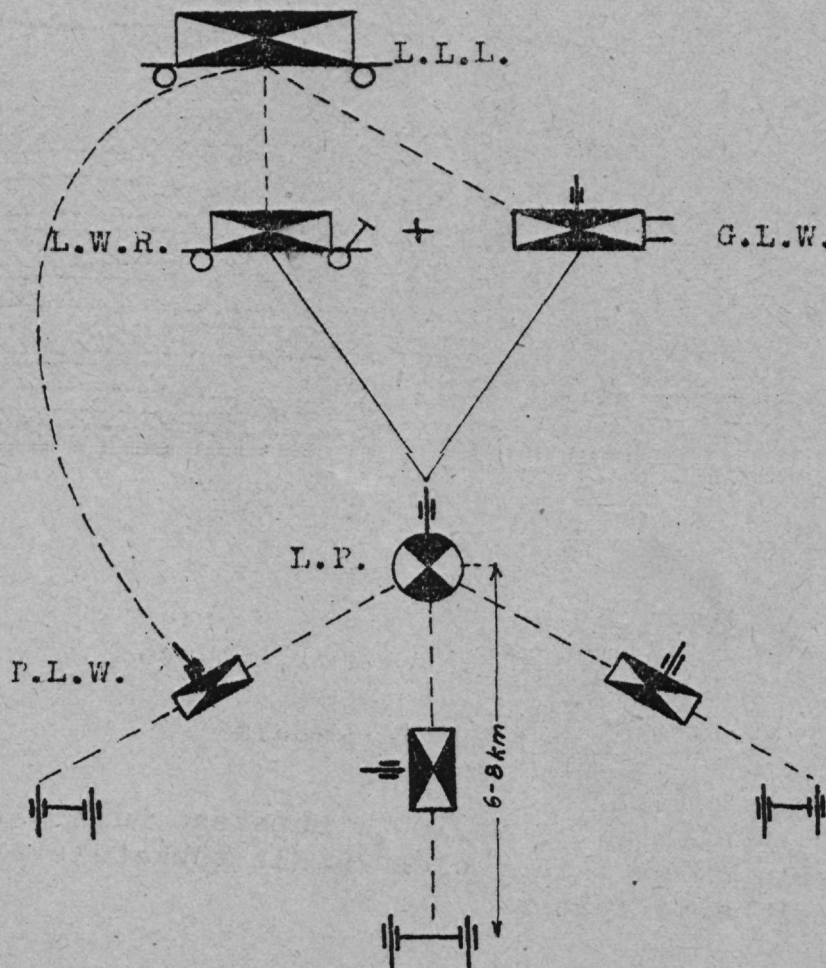
Suurtüki nimetus.	Lühendatud nimetus.	Rännakkaal klg.	Granaadi kaal klg.	Lõhkeaine kaal gra-naadis klg.	Šrapnelli kaal klg.	Kuulikeste arv šrap-nellis.	Maksimaalne laskekaugus km.		Maksimaalne algkiirus meetert sek.	Kuidas weetakse.	Hobuste arv rakendis.	Aeg üleml-nekuks rän-nakukorrast lahingukor-da.	Prakt. laskekiirus - mürske min.	Suurtükide arv patarais	Mürskude arv.		
							Granaadiga	Šrap-nelliga.							Suurt. eelikus.	Kasti eelikus	Kastis
<u>Kerged wälisuurtükid:</u>																	
<u>Kahurid:</u>																	
76,2 mm wene kiirlaskja, 1902.a. mud.	76-w.	2040	6,6	0,78	6,5	260	8500	8000	588	hobustega	6	2-3 min.	6	4	36	40	48
76,2 mm prantsuse, 1897.a. mudel.	76-p.	2080	6,6	0,78	6,5	260			588	"	"	"	6	4	36	40	48
84 mm inglise.	84-i.	2270	8,4		-	-	8700	6300	491	"	"	"	6	4	24	38	38
<u>Haubitsad:</u>																	
114 mm inglise kiirlaskja.	114 i	2123	15,8		-	-	6400	-	310	"	"	"	2	4	12	16	32
<u>Rasked wälisuurtükid:</u>																	
<u>Kahurid:</u>																	
107 mm Šneideri, 1910.a. mudel.	107 Šn.	2537	16,6	2,05	16,6	600	10668 11948	8500	579	"	8	"	2	2	-	-	-
<u>Haubitsad:</u>																	
152 mm Šneideri, 1909.a. mudel.	152 Šn	3047	22,35	8,8	41,16	690	8700	8700	335	"	8	Umb 10	2	2	-	-	-
150 mm Saksa.	150 s.	2550	42	3,3	-	-	8500	-	377	-	8	2-3 min.	2	2	10	-	-

Brigaadi suurtükiväe organisatsioon

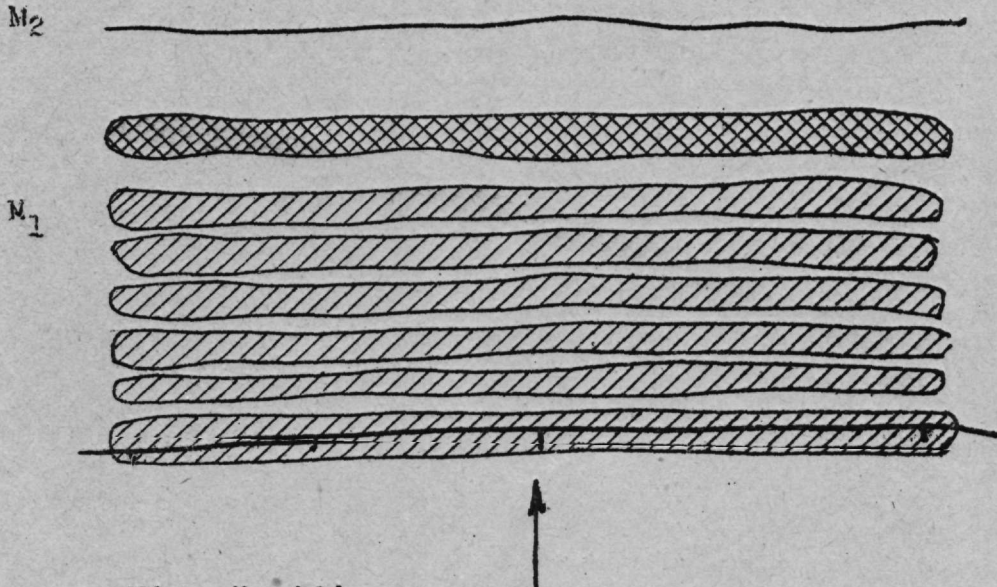

Skeem 10.

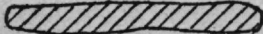
laskemoonaga warustamine.

Tulerull.

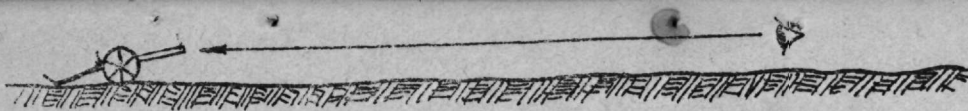

Tingmürgid!

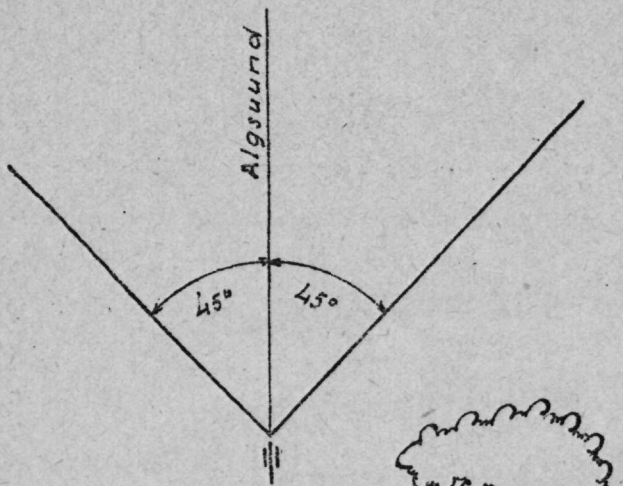
 Tulerulli hüpped.

 Tökketuli.

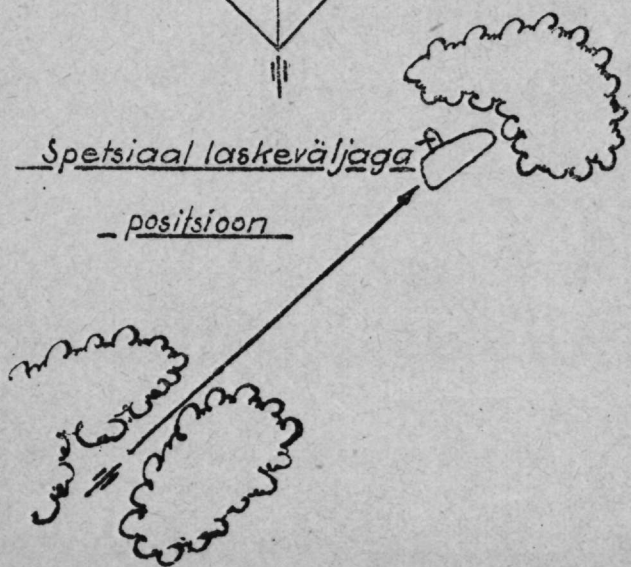
Kuni M_1 wiiaakse 100 m hüpetega tulerull. Peale M_1 wallutamist läheb tulerull üle tökketuleks ja kestab seal harwa tulega

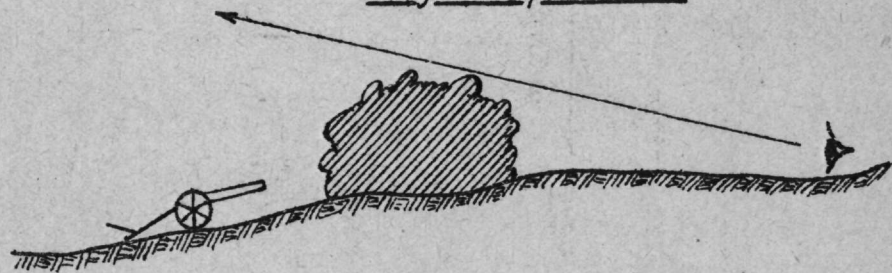
Lahlise laskeväljaga positsioon

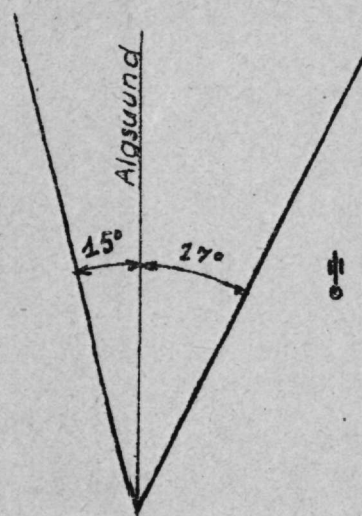
Spetsiaal laskeväljaga
- positsioon

Varjatud positsioon:

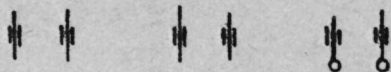

Piiratud laskeväljaga
- positsioon

Pösiitsoonide süsteemid:

Jaonekujulised

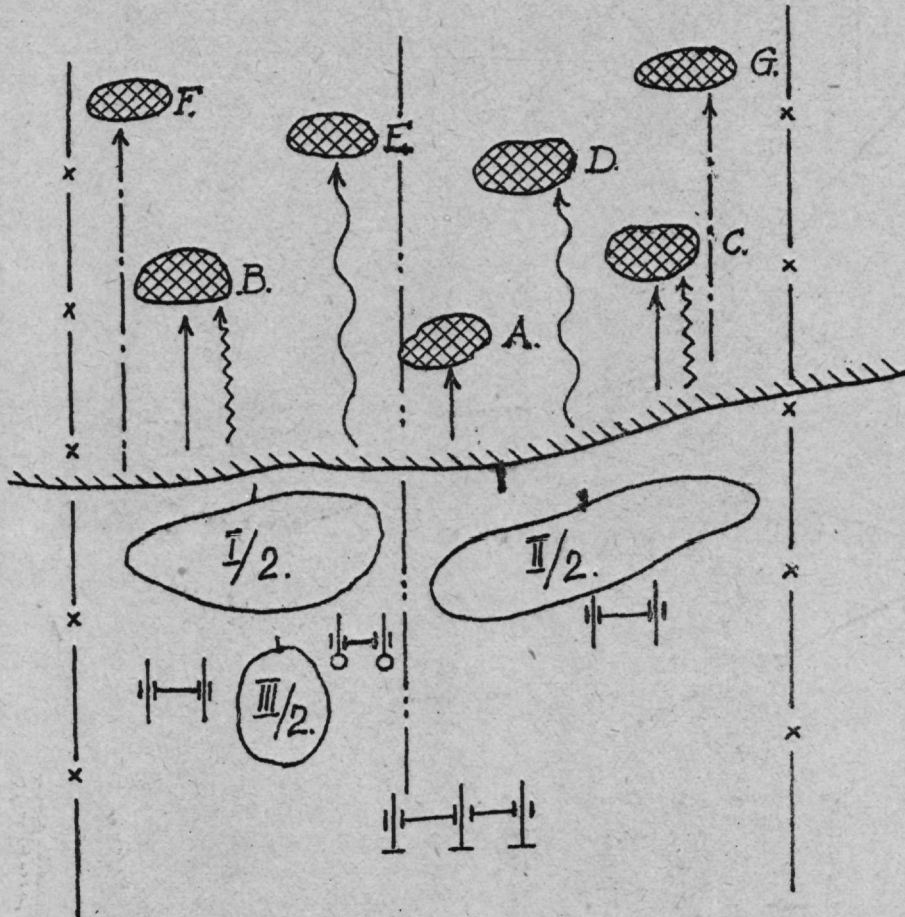
Asetusega astmeliselt

Asetusega sügarusse

Tärgjärgulised tulelöögid.

Tingmärgid:

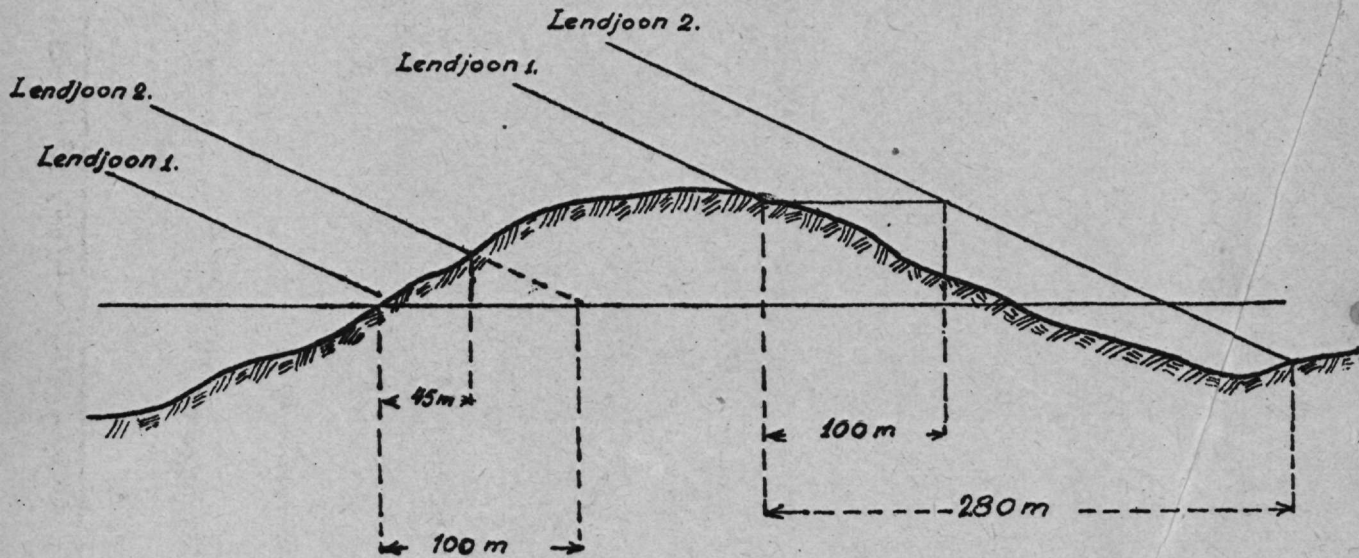
→ Tuled kallalätungi algusest kuni A vallutamiseni

~ - - - - - peale A vallutamist - - - - - B ja C vallutamiseni.

~ - - - - - - - - - - - B ja C - - - - - D ja E - - - - -

~ - - - - - - - - - - - D ja E - - - - - F ja G - - - - -

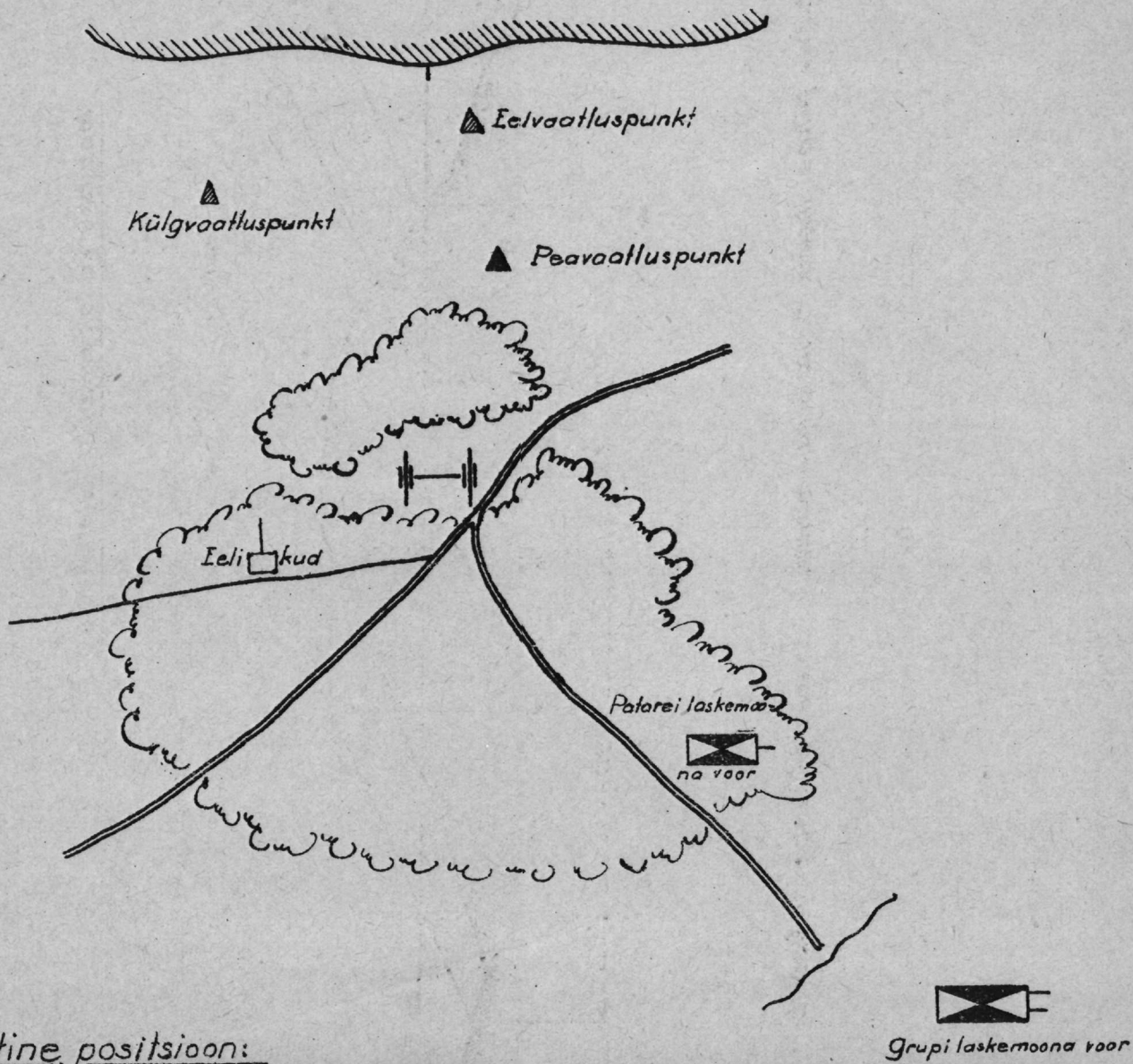
Maastiku kallakuse mõju tulerullile

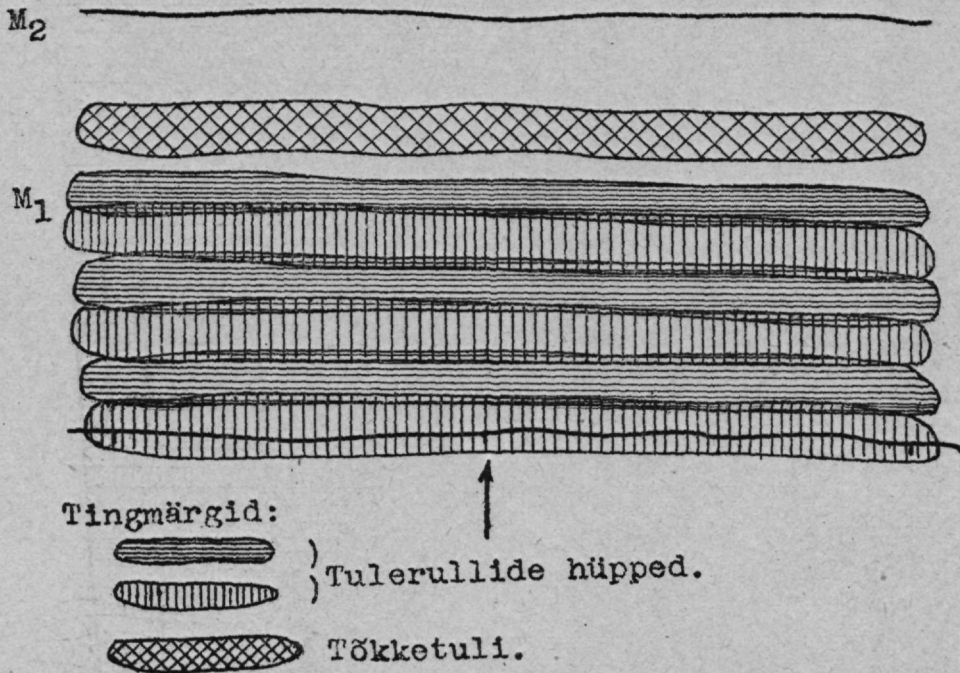
Tõusval pinnal tegelik tulerulli hüpatesuurus kahaneb ja langeval kasvab.

Patarei lahingupositsioon

Skeem 3.

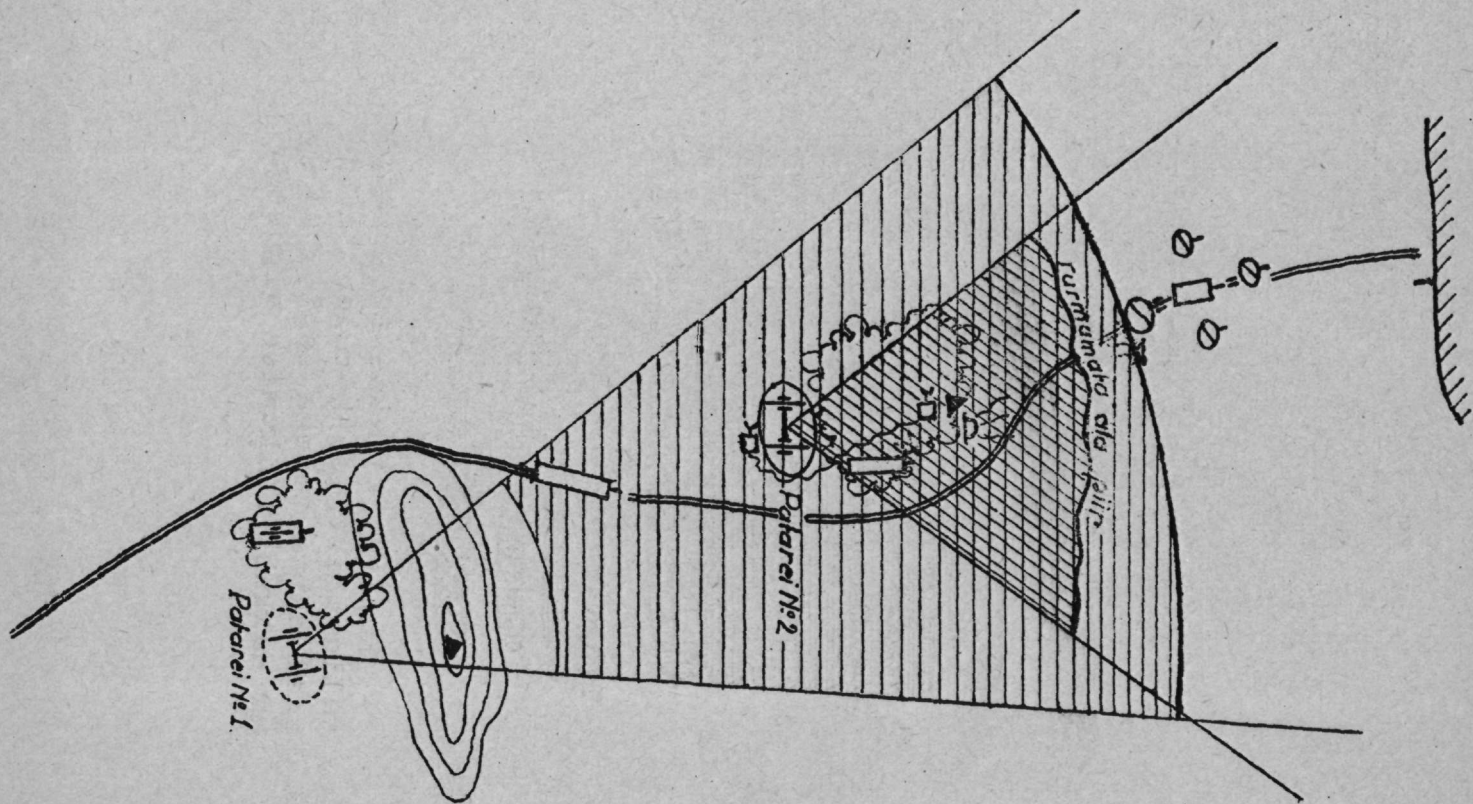
Tulerull.

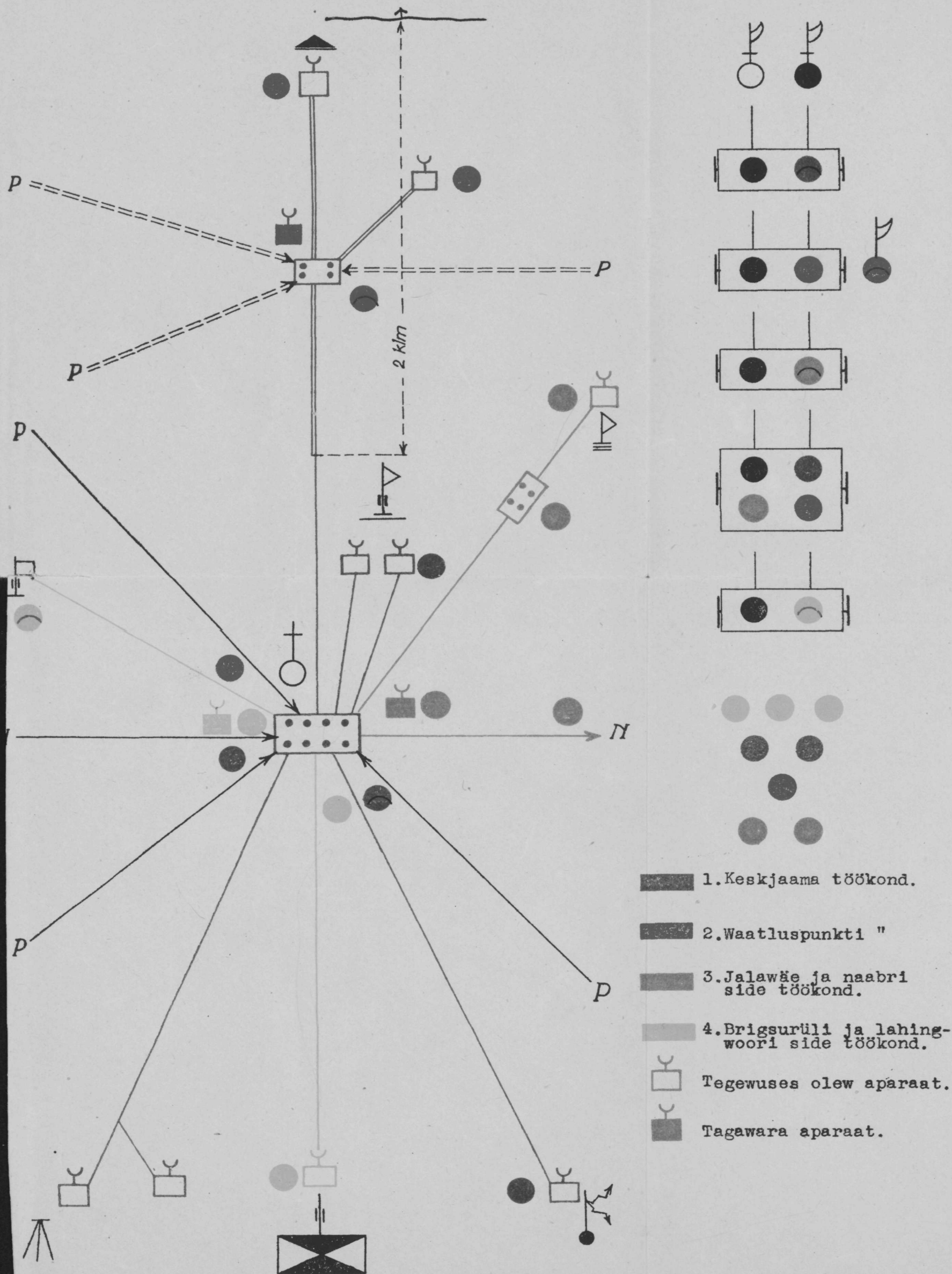
Kuni M_1 wiiakse 100 m hüpetega tulerull. Peale M_1 wallutamist läheb tulerull üle tõkketuleks ja kestab seal harva tulega seni, kui jalawägi uuesti edasiliikuma hakkab. Liikumise algusega jätkub tulerull.

Skeem № 6.

Särgustatud asetumine positsioonidele
lähenemisel.

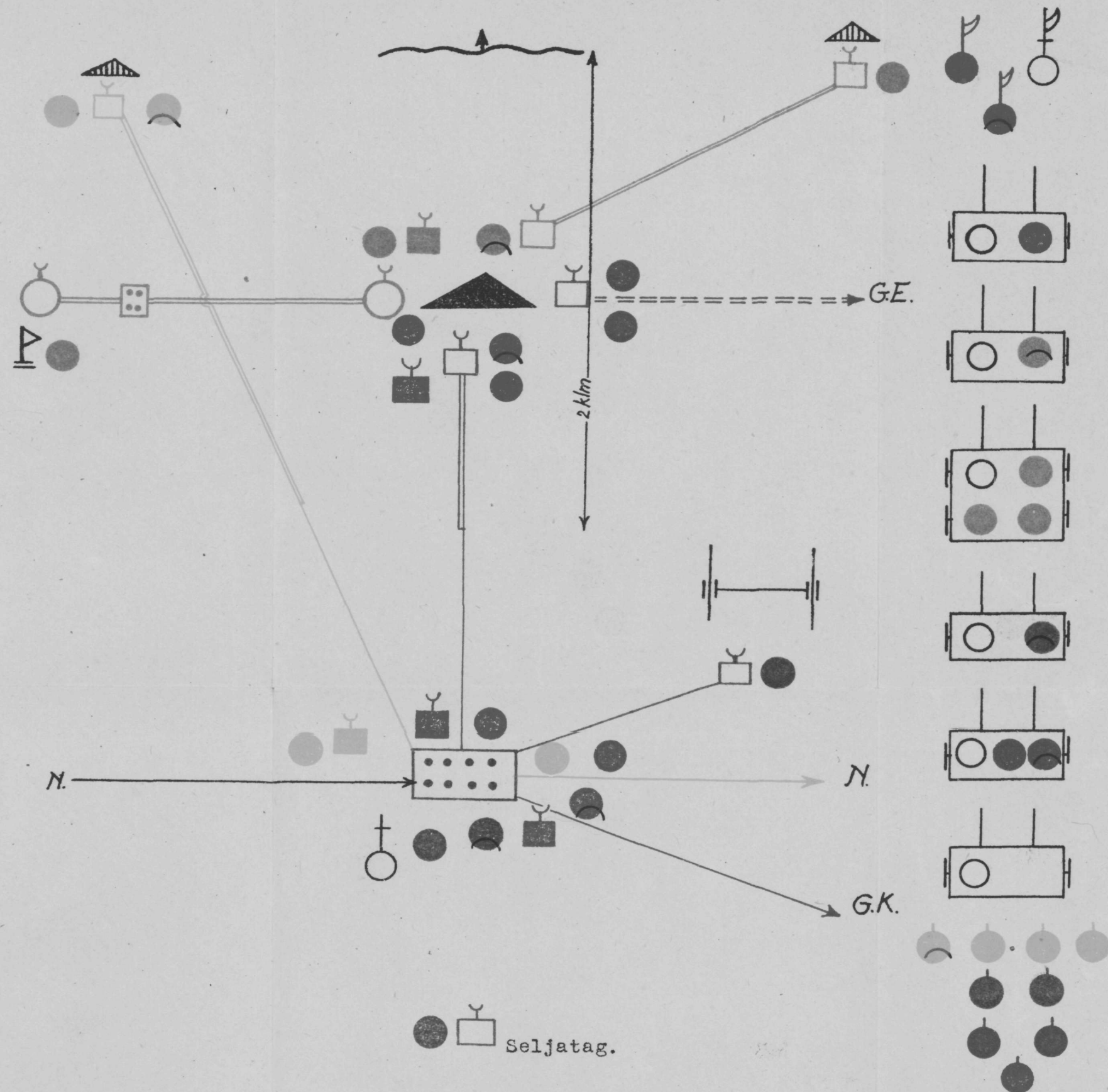

OTSETOETUSE KERGE-GRUPI MAKSIMAALNE TRAATSIDEWÖRK
JA SIDEMEEKOND RÄNNAKUL.

- 1. Keskaama töökond.
- 2. Waatluspunkti "
- 3. Jalawäe ja naabri side töökond.
- 4. Brigsurüli ja lahingwoori side töökond.
- Tegewuses olew aparaat.
- Tagawara aparaat.

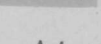
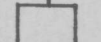

OTSETOETUSE KERGE-PATAREI MAKSIMAALNE TRAATSIDEWÖRK
JA MEESKOND RÄNNAKUL.

Märkusi:

1 telefonist I.töökonnast paigutatakse eelikule.

Iga töökonna warustus on asetatud ühele kaarikule. Wiienda töökonna kaarikul on neljanda töökonna kaablit 4 klm, wärtnaid üks ja poole wiis; nimetatud warustuse annab üle wiies töökond keskjaama asukohal temaga kaasa antawaille neljanda töökonna telefonistidele.

- 1. Keskaama töökond.
- 2. Peawaatluspunkti töökond.
- 3. Jalawäe ja eelwaatluspunkti töökond.
- 4. Grupiülema töökond.
- 5. Külgwaatlusp. ja naabri töök.
- Tegewuses olew aparaat.
- Tagawara aparaat.

Ar 9.32
Treffeldt O.
Suuntokiväe